

Supplerende vern - fase 1

Miljødirektoratets oversendelse til
Klima- og miljødepartementet

Mai 2019

1. Sammendrag	3
2. Bakgrunn og oppdragsbeskrivelse	4
2.1. Innledning og oppdraget fra Klima- og miljødepartementet	4
2.2. Problembeskrivelse og målsetting	5
2.2.1. Problembeskrivelse	5
2.2.2. Nullalternativet	6
2.2.3. Målformulering	6
3. Metode for prioritering av områder	7
3.1. Vurdering av områder	7
3.1.1. Områdenes bidrag til å fylle mangler i eksisterende vern	7
3.1.2. Områder med skog	7
3.1.3. Størrelse på områder	7
3.1.4. Arronderingsmessige forhold	7
3.1.5. Behov og egnethet for vern basert på Fylkesmannens vurdering.	8
3.1.6. Robusthet og økologisk nettverk	8
3.2. Sammenstilling av aktuelle områder	8
4. Tiltaks- og virkemiddelvurdering	8
4.1. Vurdering av tiltak og virkemidler	8
4.2. Prinsipielle spørsmål	9
5. Positive og negative virkninger av tiltakene	9
5.1. Bidrag til måloppnåelse	10
5.1.1. Alle naturtyper er tilstrekkelig representert i norske verneområder	10
5.1.2. Sikre truet natur	14
5.1.3. Større robusthet for å motvirke negative effekter av klimaendringer og andre negative påvirkninger, og bedre økologiske nettverk	17
5.1.4. Andre bidrag	19
5.2. Positive samfunnseffekter av et supplerende vern	20
5.3. Samfunnskostnader ved vern	21
5.4. Fordelingsvirkninger	23
5.5. Usikkerhet	24
6. Oppsummering	25
6.1. Hovedpunkter i oversendelsen	25
6.2. Vurdering av måloppnåelse	26
6.2.1. Representativitet - måloppnåelse	26
6.2.2. Truet natur – måloppnåelse	27
6.2.3. Større robusthet for å motvirke negative effekter av klimaendringer og andre negative påvirkninger, og bedre økologiske nettverk	27
6.3. Samfunnsøkonomiske konsekvenser	28
6.4. Andre elementer i oppdraget	28
6.4.1. Verna vassdrag	28
6.4.2. Forhold til Oppdrag trua natur	28
7. Forutsetninger for vellykket gjennomføring	29

8. Referanser	29
9. Vedlegg	29

1. Sammendrag

Klima- og miljødepartementet (KLD) ga i brev av 19.09.18 Miljødirektoratet oppdrag om å foreslå områder som skal vurderes i videre arbeid med supplerende vern.

Miljødirektoratet oversender her et slikt forslag. Vi har tatt utgangspunkt i de ca. 1.300 områdene med aktuelt nytt verneareal som Fylkesmennene oversendte som sine forslag til direktoratet 1. februar. Fylkesmennenes forslag til omgjøring av verneform for eksisterende verneområder er også vurdert.

Når det gjelder områder som innebærer nytt vern, foreslår vi at en i videre arbeid vurderer områder i tre ulike kategorier:

Kategori supplerende vern

Det sentrale målet med oppdraget om supplerende vern er å foreslå områder som inneholder natur som vi har vernet for lite av til å oppnå målet om et representativt vern. Manglene er både knyttet til typer natur og geografisk fordeling. Områdene i kategorien supplerende vern er de områdene vi mener er best egnet til å nå dette målet (sammen med områdene i kategori våtmarksplan Finnmark - se under). I utvelgelsen er det særlig lagt vekt på at disse områdene inneholder naturtyper som er underrepresentert i dagens verneområder og/eller at områdene ligger i deler av landet med lav vernedekning, ut fra evalueringen av verneområdene fra 2010.

Det er 275 områder med et samlet areal på 584 km² i denne kategorien. Vi anbefaler at det startes prosesser med sikte på vern av disse områdene.

Kategori våtmarksplan Finnmark

Ni områder i Finnmark er skilt ut i en egen kategori. Disse områdene var del av verneplan for myr og våtmark i Finnmark. På grunn av stor lokal motstand ble planarbeidet satt på vent i 2010. Manglende vern av myr og våtmark i Finnmark er vurdert som en klar mangel ved dagens verneområdenettverk. I naturmangfoldmeldingen sies det at Regjeringen vil vurdere planforslaget i forbindelse med supplerende vern. Fylkesmannen har prioritert det de mener er de aller viktigste områdene.

Det er ni områder med et samlet areal på 627 km² i denne kategorien.

Vern av områder i kategori våtmarksplan Finnmark vil innebære vern av skog. Områdene ligger i all hovedsak på Finnmarkseiendommens grunn. Miljødirektoratet anbefaler at vern av privateid skog og skog på Finnmarkseiendommens grunn forbindelse med evt. vern av områder i våtmarksplan i Finnmark skjer gjennom frivillig vern.

Kategori nasjonalpark

Nye nasjonalparker, utvidelser og omgjøring av verneform til nasjonalpark er skilt ut i egen kategori angitt som "Nasjonalpark". Det vises i den forbindelse til oppdragsbrevet fra KLD: "Dersom arbeidet tilsier at det ut fra en naturfaglig vurdering kan være behov for mange nye nasjonalparker, kan det vurderes å behandle disse forslagene samlet i en egen nasjonalparkplan, jf. Jeløya-plattformen. Inkludert i dette er også eventuell omgjøring av eksisterende landskapsvernområder til nasjonalparker. Departementet vil ta stilling til om det er grunnlag for en slik nasjonalparkplan på grunnlag av oversikten vi mottar fra direktoratet. Det vil bli gjennomført dialog med berørte kommuner før eventuelle videre nasjonalparkforslag videreføres".

Miljødirektoratet har vurdert hvilke foreslåtte områder fra Fylkesmennene som vi mener fyller kravene til nasjonalpark i naturmangfoldloven. Noen foreslåtte områder med tekniske inngrep som utbygd vannkraft, kraftlinjer, veier o.a. er tatt ut. Ut over dette har vi ikke nå tatt nærmere stilling til de aktuelle områdene, ut fra formuleringene i oppdragsbrevet sitert over. De fleste forslagene omfatter større og mindre utvidelser av eksisterende nasjonalparker og omgjøring av landskapsvernområder til nasjonalpark.

Det er 46 områder med 4.850 km² nytt verneareal i denne kategorien, i tillegg kommer områder der omgjøring av verneform uten nytt vern er aktuelt.

Større og mindre arealer med skog inngår i en rekke av forslagene i denne kategorien. Miljødirektoratet anbefaler at vern av privateid skog i forbindelse med evt. nytt vern av områder i denne kategorien skjer gjennom frivillig vern. Også for skog på statsallmenning har det vært lagt til grunn at vern skal skje som frivillig vern. Betydelige arealer i nasjonalparkkategorien ligger i statsallmenning.

Øvrige områder

Det er i oppdraget fra KLD lagt til grunn at skogvern og marint vern ikke skal inkluderes som del av det supplerende vernet, da det er egne verneprosesser for disse naturtypene.

I områdene oversendt fra Fylkesmennene er det 685 områder der skog i større eller mindre grad inngår; ofte i form av kantskog langs vassdrag og myrer, i kulturlandskap o.a., men der de viktigste verneverdiene er knyttet til andre naturtyper enn skog. Det anbefales at videre arbeid med vern av denne typen områder gjennomføres i tråd med prosess for frivillig vern av skog. Det vises i den forbindelse til oppdragsbrevet fra KLD, der vi blir bedt om å utrede frivillig vern for andre naturtyper enn skog. Vi anbefaler at forsøk med frivillig vern av andre naturtyper enn skog gjennomføres for aktuelle områder blant de 685 områdene nevnt over.

Utover dette foreslås det endring av verneform for ca. 30 eksisterende, mindre verneområder.

Overordnet vurdering av konsekvenser

Basert på områdenes planstatus, vurderes det supplerende vernet på et overordnet nivå å ha begrenset påvirkning på dagens og planlagt bruk. Med unntak av skogverdier, vil dette også gjelde de områder som inngår i kategoriene våtmarksplan Finnmark og nasjonalpark.

Samtidig vil et vern medføre en opsjonskostnad i form av tapte muligheter for framtidig bruk av områdene til aktiviteter som ikke er forenlig med vern. Det er usikkerhet knyttet til hvordan bruken av områdene vil utvikle seg uten et evt. vern og det er dermed vanskelig å si noe om størrelsen på disse kostnadene. I mange tilfeller vil det i større grad være snakk om en tilpasningskostnad, da mange tiltak kan gjennomføres andre steder (utbygging til ulike formål osv.).

Verneprosesser for de områder KLD beslutter skal videreføres, vil klargjøre bruk av de enkelte områder og det kan gjøres samfunnsmessige avveininger og tilpasninger. Basert på verneplanprosessene kan det også gjøres mer konkrete nytte- og kostnadsvurderinger.

2. Bakgrunn og oppdragsbeskrivelse

2.1. Innledning og oppdraget fra Klima- og miljødepartementet

Klima- og miljødepartementet ga i brev av 19.09.18 Miljødirektoratet oppdrag om å foreslå områder som skal vurderes i videre arbeid med supplerende vern.

I oppdraget er det lagt opp til at supplerende vern skal skje i en to-delt prosess.

Fase 1:

"Fylkesmennene skal i første fase identifisere konkrete områder som kan være aktuelle for supplerende vern. Miljødirektoratet foretar deretter en samlet vurdering av fylkesmennenes forslag. Direktoratet skal oversende til Klima- og miljødepartementet en samlet oversikt over omfang og konkrete områder som kan være aktuelle for supplerende vern.

Denne oversikten skal også inneholde en generell overordnet vurdering av samfunnsøkonomiske konsekvenser (både positive og negative), beskrivelse av offentlige og private kostnader, samt administrative konsekvenser ved gjennomføring av det samlede forslaget."

Fase 2:

"Departementet avgjør på bakgrunn av direktoratets vurdering det totale omfanget av de kommende supplerende verneplanene, og vil deretter innenfor denne rammen, gi direktoratet oppdrag om å starte verneplanprosesser for de konkrete områdene."

I fase 2 legges det opp til ordinære verneplanprosesser i tråd med saksbehandlingsregler ved områdevern etter naturmangfoldloven samt forvaltningsloven og utredningsinstruksen, slik at det sikres bred deltakelse i prosessen fra alle berørte parter.

Utvelgelsen av områder i fase 1 skal bygge på følgende kriterier (fra oppdragsbrevet):

- "områdene skal bidra til at alle naturtyper er tilstrekkelig representert i norske verneområder

- områdene skal bidra til å sikre truet natur (arter og naturtyper)
- områdene skal bidra til større robusthet for å motvirke negative effekter av klimaendringer og andre negative påvirkninger, og bedre økologiske nettverk
- det er aktuelt å vurdere vern innenfor vernekategoriene nasjonalparker, landskapsvernområder, naturreservater og biotopvernområder.
- det skal både vurderes nye verneområder og utvidelse av eksisterende verneområder. Eksisterende og nye verneområder skal samlet sett i størst mulig grad utgjøre et funksjonelt økologisk nettverk
- det skal vurderes om deler av de vernede vassdragene trenger økt beskyttelse gjennom områdevern etter naturmangfoldloven"

Dersom en naturfaglig vurdering tilsier at det kan være behov for mange nye nasjonalparker, kan det ifølge oppdraget være aktuelt å behandle disse forslagene i en egen nasjonalparkplan. Inkludert i dette er også eventuell omgjøring av landskapsvernområder til nasjonalparker. På grunnlag av oversikten som mottas fra Miljødirektoratet, vil KLD ta stilling om det er grunnlag for en nasjonalparkplan og vil gjennomføre dialog med berørte kommuner før eventuelle nasjonalparkforslag videreføres.

Videre heter det i oppdraget fra KLD:

"Det forutsettes at vern av områder gjennom prosessene for skogvern og marint vern i tilstrekkelig grad vil dekke opp representativiteten innenfor disse naturtypene. Det er derfor lagt til grunn at arbeidet med suppleringsvern ikke skal omfatte områder innenfor disse naturtypene".

Videre er Miljødirektoratet bedt om å se på mulighetene for å bedre ivareta naturverdier i verna vassdrag. KLD påpeker at selv om vassdrag er vernet, skjer det inngrep i disse områdene. I naturmangfoldmeldingen er det lagt til grunn at det skal vurderes om deler av de vernede vassdragene trenger økt beskyttelse gjennom områdevern etter naturmangfoldloven, og KLD ber om at slike vurderinger gjøres som en del av det supplerende vernet.

I naturmangfoldmeldingen er det lagt til grunn at det supplerende vernet skal ha et begrenset omfang.

2.2. Problembeskrivelse og målsetting

2.2.1. Problembeskrivelse

Generelt problem: Naturmangfoldet er generelt utsatt for ulike trusler og negative påvirkningsfaktorer

Norge har en mangfoldig natur med stor variasjon i geologi, landskap, naturtyper og plante- og dyreliv. Naturmangfoldet påvirkes av mange faktorer. Arealendringer, forurensning, klimaendringer, høsting og fremmede arter representerer de fem store globale truslene mot biologisk mangfold. I Norge er det arealendring som utgjør den største negative påvirkningsfaktoren, deretter klimapåvirkning, forurensning og fremmede arter.

Rødlista for arter viser at det er totalt 2355 arter som er betegnet som truet i Norge. Arealendring påvirker ni av ti truede arter. Arealendring kan skyldes tap av habitat på grunn av fysiske inngrep eller manglende påvirkning som bortfall av skjøtsel knyttet til driftsendringer i jordbruket. Arealendring knyttet til førstnevnte er viktigst, med 1324 arter truet på grunn av utbyggingsformål, 975 arter truet på grunn av kommersielt skogbruk og 335 arter truet av arealtap knyttet til jordbruksaktivitet, særlig oppdyrking og drenering. Artsdatabanken påpeker at klimaendringenes negative påvirkning antakelig er underestimert (87 arter angitt med klima som negativ påvirkningsfaktor) på grunn av for dårlig kunnskapsgrunnlag og at vurderingsperioden er for kort (10 år) til at klima slår ut som en påvirkningsfaktor.

Norsk rødliste for naturtyper 2018 viser hvilke naturtyper som har risiko for å gå tapt i Norge. Årsakene til negativ påvirkning er i stor grad de samme som for trua arter, der fysiske inngrep, bortfall av skjøtsel og klimaendringer er hovedårsaker til oppføring på rødlista.

Spesifikt problem: Dagens verneområder fanger ikke opp variasjonsbredden i norsk natur og det er manglende økologisk sammenheng mellom områdene

Bevaring av et representativt utvalg av norsk natur for kommende generasjoner er et nasjonalt mål (mål 1.1.3), jf. også de lovfestede målene for områdevern i naturmangfoldloven § 33. Hovedmålet med å opprette verneområder er å sikre et representativt utvalg av Norges naturtyper med sitt artsmangfold og landskap for kommende generasjoner. Et tilsvarende internasjonalt mål er Aichi-mål 11 under Konvensjonen om biologisk

mangfold, som innebærer å sikre et effektivt og representativt vern der også økologisk sammenheng mellom verneområdene vektlegges.

Representativ bevaring innebærer at verneområdene skal **fange opp variasjonsbredden i naturmangfoldet**, dvs. både det som er typisk eller vanlig og det som er mer sjeldent. Dette innebærer at det ikke er tilstrekkelig å kun øke verneandelen; vernet må også omfatte konkrete geografiske områder som bidrar til å bedre representativiteten.

Evalueringsrapportene (Framstad *et al.* 2010) konkluderte med at det fortsatt er mangler i vernet i Norge for en rekke naturtyper. De største manglene finner man i de mest produktive og artsrike områdene sør og øst i landet, samt i kyst- og fjordstrøkene langs kysten oppover til Midt-Norge. Det er mindre mangler lenger nord i landet, men det er mangler i vern av myr og våtmarker i Finnmark som følge av at verneplan for myr og våtmark i Finnmark aldri har blitt sluttført.

I 2012 ble det utarbeidet en rapport om hvordan verneområdene fungerer i et økologisk nettverk og hvor robuste de er for å motvirke negative effekter av klimaendringer (Framstad *et al.* 2012). Resultatene viste at det er ulik grad av isolasjon blant de ulike naturtypene. På generelt grunnlag kan man styrke nettverket med spredningsveier/migrasjonsveier mellom verneområder. Rapporten påpeker også at *"Utviklingen mot et varmere og mer oseanisk klima vil innebære at særlig verneområdene med kaldest og mest kontinentalt klima vil minke i omfang og til dels vil kunne forsvinne helt fra Norge"*. En viktig del av det å ivareta natur i et langsiktig perspektiv vil da være å sørge for at man ivaretar et økologisk nettverk som også inkluderer gradienter fra blant annet oseanisk til kontinentalt klima, høydegradienter fra lavland til fjell osv. På den måten vil man bidra til å sikre arters overlevelse på lang sikt, og samtidig bedre økosystemenes funksjon, og dermed øke deres grad av robusthet.

2.2.2. Nullalternativet

Oppnåelse av det nasjonale målet om bevaring av et representativt utvalg av norsk natur for kommende generasjoner forutsetter at naturverdiene i de aktuelle områdene gis en langsiktig beskyttelse. Nullalternativet innebærer dagens situasjon og vedtatt politikk, medregnet gitte tillatelser og fattede vedtak. Det innebærer at forvaltningen av områdene som ikke i dag er vernet etter naturmangfoldloven skjer etter plan- og bygningsloven og sektorlovverk.

Mange av de innmeldte områdene fra Fylkesmennene ligger i tett befolkede områder med intensiv bruk av arealer til jordbruk, industri, infrastruktur og boligbygging. Det er derfor sannsynlig at nedbygging, arealendring og naturfaglig forringing av de aktuelle områdene vil øke, selv om det ikke foreligger konkrete planer om det per i dag. I tillegg til dette kommer klimaendringene som medfører økt press på arealer, både ved at de utgjør en negativ påvirkning i seg selv, men også fordi det gir en drivkraft for andre menneskelige påvirkninger. I sum medfører dette økt press på de innmeldte områdene, samt økt fragmentering av tilhørende økologiske nettverk.

Forventet utvikling i nullalternativet vil ikke medføre en tilstrekkelig helhetlig og forutsigbar beskyttelse av områdene som sikrer naturverdiene i et langsiktig perspektiv, og vil derfor ikke bidra til at det nasjonale målet om representativ bevaring blir oppnådd, jf. vurdering nedenfor. I tillegg vil man gjennom en langsiktig beskyttelse bidra til oppnåelse av det nasjonale målet om at ingen arter og naturtyper skal utryddes, og at utviklingen til truede og nær truede arter og naturtyper skal bedres.

2.2.3. Målformulering

Supplerende vern, sammen med egne prosesser for skogvern og marint vern, skal bidra til måloppnåelse for nasjonale mål om at:

1. Et representativt utvalg av norsk natur skal tas vare på for kommende generasjoner.
2. Ingen arter og naturtyper skal utryddes, og utviklingen til truede og nær truede arter og naturtyper skal bedres.

I tillegg kommer målsetningene om et funksjonelt økologisk nettverk og større robusthet, jf. oppdraget fra KLD.

3. Metode for prioritering av områder

3.1. Vurdering av områder

I tråd med oppdraget fra KLD, ble Fylkesmennene i brev av 30.10.18 fra Miljødirektoratet bedt om å melde inn konkrete områder for videre vurdering i supplerende vern innen 1. februar 2019.

Forslagene fra Fylkesmennene omfatter ca. 1 300 områder og med et totalareal på 8 016 km².

Etter at Fylkesmennene leverte sine innspill til Miljødirektoratet, er det også mottatt innspill om aktuelle områder fra NGOer og privatpersoner. Det har ikke vært mulig å vurdere denne typen innspill i prosessen.

Miljødirektoratet har i arbeidet med nærmere utvelgelse av områder lagt kriteriene i KLDs oppdragsbrev samt også noen andre forhold til grunn.

Utvelgelsen av de enkelte områdene baserer seg på følgende kriterier:

- 1) I hvor stor grad området oppfyller mangler i vernet og i hvilken del av landet det ligger
- 2) Om og eventuelt i hvilket omfang området inneholder skog.
- 3) Størrelse på området.
- 4) Områdets avgrensning (arronderingsmessige forhold).
- 5) Behov og egnethet for vern basert på Fylkesmannens vurdering (opp imot dagens bruk og andre virkemidler).
- 6) Områdets bidrag til et funksjonelt økologisk nettverk.

3.1.1. Områdenes bidrag til å fylle mangler i eksisterende vern

I evalueringen av verneområdene (Framstad *et al.* 2010), er det oppgitt hvilke naturtyper som er mangelfullt dekket av vern og hvor i landet manglene er størst. Miljødirektoratet har lagt disse vurderingene til grunn, og dette innebærer et særlig fokus på områder i nemoral, boreonemoral og sørboreal vegetasjonssone i Sør-Norge og i sørboreal og mellomboreal vegetasjonssone i Nord-Norge (jfr. overordnet plan for supplerende vern utarbeidet av Miljødirektoratet i januar 2018).

3.1.2. Områder med skog

Skogvern skal følge egne prosesser og områder med skog inngår derfor ikke i oppdraget. I innmeldingen fra Fylkesmennene utgjør områder med forekomst av skog drøyt 50 % av områdene.

En del av de innmeldte områdene Miljødirektoratet ligger i en mosaikk av natur som inkluderer skog, men der verneverdiene er knyttet til andre naturtyper enn skog. Miljødirektoratet anbefaler at det benyttes frivillig vern på denne type arealer. Dette vil særlig gjelde for noen særskilte naturtyper (se kap. 5.1.1).

3.1.3. Størrelse på områder

Aktivitet utenfor et verneområde kan gi effekter inn i det vernete arealet. Dette kan være påvirkning som forstyrrelser (lys/lyd/bevegelse), spredning av fremmede arter, endret hydrologi o.s.v. I en del tilfeller kan også lokalklima endres. Dette kan gi negativ påvirkning på naturverdiene. Sonen som påvirkes vil variere mellom ulike påvirkningsfaktorer. I mange tilfeller defineres imidlertid en kantsone på 100 meter. Dette medfører at et område må være minst 34 daa for at det skal ha et kjerneareal. For å sikre at et verneområde ikke bare består av kantsoner, anbefales det en minstestørrelse for nye verneområder på 50 daa. Det er imidlertid ikke et absolutt krav og er sett i sammenheng med områdets karakter forøvrig. Generelt kan man si at store områder gir grunnlag for større og flere bestander/populasjoner sammenlignet med små områder, samt større variasjon i habitater og økosystemer og som da i større grad bidrar til at de blir mer robuste mot negative påvirkninger.

3.1.4. Arronderingsmessige forhold

I noen tilfeller kan man tenke seg at et område er stort nok (mer enn 50 daa), men at området er avgrenset på en måte som gjør at det kun omfatter kantsoner og ikke noe kjernareal. Dette kan f.eks. være områder som består av bekkeløp i et intensivt drevet jordbrukslandskap. Slike områder er ikke tatt med videre i prosessen.

3.1.5. Behov og egnethet for vern basert på Fylkesmannens vurdering.

Fylkesmannen har vurdert de innmeldte områdenes egnethet for vern. Dette er Fylkesmannens samlede vernefaglige vurdering. Det kan være tilfeller der områder har kvaliteter som er underrepresentert i eksisterende verneområder, men hvor dagens bruk og dagens virkemidler vurderes å gi en langsiktig bevaring uten at de vernes.

3.1.6. Robusthet og økologisk nettverk

I 2012 vurderte NINA daværende verneområder med hensyn til hvordan de fungerer i et økologisk nettverk (Framstad et al. 2012). I forbindelse med dette oppdraget, har Miljødirektoratet bedt NINA oppdatere denne analysen der man har sett på hvordan områder i tre kategorier (se kap.3.2) bidrar inn i det økologiske nettverket (Jacobsen *et al.* 2019).

3.2. Sammenstilling av aktuelle områder

Miljødirektoratet har etter en vurdering av innmeldte områder opp mot de oppsatte kriteriene i kapittel 3.1. plassert aktuelle områder i tre kategorier:

Kategori supplerende vern:

Det sentrale målet med oppdraget om supplerende vern er å foreslå områder som inneholder natur som vi har vernet for lite av til å oppnå målet om et representativt vern. Manglene er både knyttet til typer natur og geografisk fordeling. Områdene i kategorien supplerende vern er områder vi mener er egnet til å nå dette målet (sammen med områdene i kategori våtmarksplan Finnmark - se under).

Det er 275 områder med et samlet areal på 584 km² i denne kategorien (Vedlegg 1 og Vedlegg 2).

Kategori våtmarksplan Finnmark:

Ni områder i Finnmark er skilt ut i en egen kategori. Manglende vern av myr og våtmark i Finnmark er vurdert som en klar mangel ved dagens verneområdenettverk. I naturmangfoldmeldingen sies det at Regjeringen vil vurdere planforslaget i forbindelse med supplerende vern.

Det er 9 områder med et samlet areal på 627 km² i denne kategorien (Vedlegg 3 og Vedlegg 4).

Kategori nasjonalpark:

Nye nasjonalparker og større landskapsvernområder, forslag om utvidelser av slike områder og forslag til omgjøring av verneform til nasjonalpark er skilt ut i egen kategori angitt som "Nasjonalpark". Miljødirektoratet har vurdert hvilke av de innmelde områdene fra Fylkesmennene som vi mener fyller kravene til nasjonalpark i naturmangfoldloven. Noen områder med tekniske inngrep som utbygd vannkraft, kraftlinjer, veier o.a. er tatt ut

Det er 46 områder, som utgjør 4.850 km² nytt verneareal i denne kategorien (Vedlegg 5 og Vedlegg 6).

Øvrige områder

I tillegg til de områder som er lagt inn i kategoriene supplerende vern, våtmarksplan i Finnmark og nasjonalpark foreslås det endring av verneform for ca. 30 områder (se kap. 9).

4. Tiltaks- og virkemiddelvurdering

KLD har i oppdraget lagt til grunn at det er områdevern etter naturmangfoldloven som skal vurderes som virkemiddel.

Utredningsinstruksen påpeker at alle aktuelle tiltak og virkemidler skal identifiseres og vurderes, og Miljødirektoratet har derfor gjort en overordnet vurdering av om det er andre virkemidler som kan bidra til å oppnå de aktuelle målsetningene.

4.1. Vurdering av tiltak og virkemidler

I naturmangfoldmeldingen pekes det på at det finnes flere virkemidler enn områdevern for å oppnå en mer representativ bevaring. Bruk av sektorvirkemidler kan være tilstrekkelig der trusselen mot naturen i det alt vesentlige skyldes én type inngrep eller virksomhet. Dette forutsetter bl.a. at trusselen er kjent. Samtidig fremhever naturmangfoldmeldingen områdevern (i tillegg til prioriterte arter) som det eneste virkemiddel som gir en langsiktig bevaring mot påvirkninger på tvers av sektorer. Mange av områdene som er aktuelle for vern påvirkes i liten grad av menneskelig aktivitet i dag, men vil i framtiden kunne påvirkes av aktiviteter som ikke er planlagte eller kjente per i dag.

Områdene som er vurdert i forbindelse med dette oppdraget er potensielt utsatt for ulike trusler og påvirkningsfaktorer. Miljødirektoratets vurdering er at representativ bevaring, herunder også målsetningen om at områdene skal utgjøre et funksjonelt økologisk nettverk, krever et nasjonalt blick og en langsiktighet som vil være vanskelig å ivareta gjennom sektorregelverk og plan- og bygningsloven. Samtidig vil et områdevern etter naturmangfoldloven medføre at man har lovfestede hjemler til å drive skjøtsel på en god og effektiv måte, samt at det er en egen budsjettpost med tiltaksmidler for verneområder slik at verneverdiene kan ivaretas. Videre vil et vern utløse adgangen til andre ressurser som bla. oppsyn av SNO. Dette vil i sum bidra til styrket bevaring av naturmangfoldet i områdene, sammenlignet med nullalternativet og andre virkemidler. Områdevern etter naturmangfoldloven peker seg dermed ut som et velegnet virkemiddel i denne saken.

For en del områder er det foreslått forskriftsendringer som medfører endring i verneform. Dette vil bidra til bedre beskyttelse, opprydding av uklarheter og bidra til en enklere og mer forutsigbar forvaltning av områdene.

Basert på Fylkesmannens innmelding av områder, er det likevel flere naturtyper der andre virkemidler enn områdevern etter naturmangfoldloven anbefales. Dette gjelder særlig små områder (f.eks. dammer), områder med svak arrondering og store kanteffekter (f.eks. bekkedrag, spesielt i kulturlandskapet), eller der hvor dagens bruk og/eller andre virkemidler er vurdert å fungere godt for langsiktig bevaring (for bl.a. noen områder med naturbeiter, slåtteeenger, høstingsskog osv.).

Virkemiddelet "utvalgt naturtype" (jf. § 56 i naturmangfoldloven) gir ikke et strengt vern. Det vurderes derfor som nødvendig å vurdere områdevern for de beste lokalitetene av de aktuelle "utvalgte naturtypene". Dette vil både være viktig for å sikre arealene mot ulike typer arealendringer, og for å sikre adgang (hjemmel) til å gjennomføre nødvendig skjøtsel.

For de aller fleste områdene i kategori supplerende vern og våtmarksplan Finnmark er naturreservat mest aktuelle verneform, men landskapsvernområde og biotopvern er aktuell verneform for noen områder. I kategori nasjonalpark er naturlig nok nasjonalpark mest aktuelle verneform.

Det er foreslått flere endringer av eksisterende verneforskrifter med tanke på verneform. Dette gjelder omgjøring av områder fra landskapsvernområde til nasjonalpark (kategori nasjonalpark) men også omgjøring fra eldre vernekategorier til vernekategorier som følger naturmangfoldloven (kategori supplerende vern).

Restriksjonsnivået følger i hovedsak vernekategoriene, men er også knyttet til formålet med det enkelte verneområde. Dagens bruk vil i hovedsak kunne fortsette. Det kan i midlertid for naturreservater, nasjonalparker og biotopvernområder innføres egne reguleringer av ferdsel. I tillegg kan noen former for aktiviteter bli søknadspliktige. Normalt vil et vern medføre restriksjoner på uttak av skog.

4.2. Prinsipielle spørsmål

For noen av områdene i kategori nasjonalpark er arealomfanget så stort (> 250 km²) at det utløser behov for konsekvensutredning etter plan- og bygningslovens bestemmelser, dersom det igangsettes en verneplanprosess.

Om lag 30% av arealet i de tre kategoriene ligger innenfor reinbeitedistrikter. Ved eventuelle verneprosesser vil det bli gjennomført konsultasjoner med bl.a. Sametinget og berørte reinbeitedistrikt.

På generelt grunnlag vil et vern av aktuelle områder bidra til å sikre områdene for tradisjonell reindrift. Det vil imidlertid bli søknadsplikt for noen aktiviteter, blant annet barmarkskjøring.

5. Positive og negative virkninger av tiltakene

I kapittel 5 vi først gjennomgå hvordan områder i kategoriene fra kapittel 3 bidrar til å nå følgende målsetninger om supplerende vern, jf. oppdragsbrev fra Klima- og miljødepartementet:

- områdene skal bidra til at alle naturtyper er tilstrekkelig representert i norske verneområder
- områdene skal bidra til å sikre truet natur (arter og naturtyper)
- områdene skal bidra til større robusthet for å motvirke negative effekter av klimaendringer og andre negative påvirkninger, og bedre økologiske nettverk

Deretter vil vi gi en overordnet beskrivelse av positive og negative virkninger for samfunnet av å verne de aktuelle områdene.

5.1. Bidrag til måloppnåelse

5.1.1. Alle naturtyper er tilstrekkelig representert i norske verneområder

I NINA-rapport 535 Naturfaglig evaluering av norske verneområder (Framstad et al 2010) er dekningen av ulike naturtyper i verneområdene evaluert. Evalueringen påpeker en rekke mangler. Et av formålene med det supplerende vernet er å øke dekningen av naturtyper som er underrepresentert i eksisterende verneområder.

Områder i kategori supplerende vern (Vedlegg 1 og Vedlegg 2) er vurdert opp mot allerede kartlagte naturtyper i Naturbase. I kategorien supplerende vern inngår områder med et totalt areal på 584 km². Av dette er ca. 275 km² registrert som viktige naturtyper i Naturbase (Tabell 1). Dette vurderes som en svært høy andel. For areal med allerede kartlagte naturtyper fyller 86,4 % fylkesvise store mangler i vernet, 13,3 % fyller middels mangler og 0,3 % av naturtypene fyller ikke fylkesvise mangler. De 0,3 % som ikke fyller mangler i eksisterende verneområder er i hovedsak knyttet til arealer av sørlig strandeng. Strandeng er en rødlistet naturtype og er vurdert som sårbar (VU).

De utvalgte områdene i kategori supplerende vern fyller ikke alle definerte mangler når det gjelder naturtyper. De naturtypene som ikke dekkes opp i utvalget er; Kilde og kildebekk, hagemark, beiteskog, store gamle trær, høstingsskog og fossesprøytzone. Disse naturtypene opptrer typisk i skoglandskapet og kan fanges opp som del av en prosess med frivillig vern. I tillegg vil en del slike lokaliteter dekkes som del av det ordinære skogvernet. I tillegg mangler utvalget arealer knyttet til undervannseng, fugleberg og fuglefjelleng. Det er ikke ført opp areal innenfor brakkvandsdelta, men naturtypen inngår i "deltaområde".

I tillegg er det i kategori supplerende vern noen naturtyper der manglene i begrenset grad fylles opp. Dette gjelder ultrabasiske og tungmetallrike berg i lavlandet, grotter, slåtte- og beitemyr og løveng. Disse naturtypene ligger ofte i skogområder og det er innmeldt få arealer uten skog. Rikmyr og intakt lavlandsmyr i innlandet dekkes også i begrenset grad opp i kategori supplerende vern, sammenlignet med behovet. Også dette er naturtyper som opptrer i skoglandskapet.

Enkelte naturtyper dekkes godt opp gjennom kategori supplerende vern. Dette gjelder særlig kystlynghei hvor det inngår 156 km². Kystmyr, nordvendt berg og rasmark, naturbeitemark, kalksjø, rik kulturlandskapsjø og strandeng og strandsump vurderes også å få betydelig bedre dekning på nasjonalt nivå, selv om det fortsatt vil være noen fylkesvise mangler.

Kartlegging av områder i kategori våtmarksplan Finnmark (Vedlegg 3 og Vedlegg 4) er gjort etter annen metodikk og er ikke nærmere analysert her. Det er imidlertid kjent store verdier i våtmark i disse områdene, herunder palsmyr og rikmyr.

Tabell 1 Oversikt over kartlagt areal i daa fordelt på ulike naturtyper/fylker for arealer som inngår i kategori supplerende vern. Naturtyper i skog inngår ikke i oversikten da områder med skog ikke inngår i oppdraget. Områder i kategori nasjonalparker og kategori våtmarksplan for Finnmark inngår ikke i oversikten. Rød = stort udekket vernebehov, gul = middels udekket vernebehov, grønn = lavt udekket vernebehov.

Naturtype / Fylke	Øst										Vest				Midt	Nord			Tot
	Ø	OA	H	O	B	V	T	AA	VA	R	H	SF	MR	Tr	N	T	F		
A04-palsmyr																			
A05-rikmyr (lavereliggende)								33		120	93			1568	283			2097	
A06-kilde og kildebekk (lavereliggende)																			
A07-Inlakt lavlandsmyr i innlandet (laverel.)		608	2077			240				74		15		201				3215	
A08-kystmyr								16	111	2301	1875	13080	3345	117	34879			55724	
B01-Sørvendt berg og rasmark											1	1230						1231	
B02-Kantkratt						315				10								325	
B03-Ultrabasiske og tungmetallrike berg i lavlandet											11							11	
B04-Nordvendt kystberg og blokkmark												5033	909					5942	
B05-Grotte/gruve (VU)															10			10	
C-Kalkrike områder i fjellet																			
D01-Slåttemark		23				20	137	50										230	
D02-Slåtte- og beitemyr (lavereliggende)						38				25	3							66	
D04-Naturbeitemark		95				77	851			5236	436	3513	485	15				10708	
D05-Hagemark																			
D06-Beiteskog																			
D07-Kystlynghei									168	59158	21978	66005	5637	3124	14			156084	
D12-Store gamle trær																			
D14-Sandområder i innlandet																			
D17-Løving		39					13											52	
D18-Høstingsskog																			
E01-Deltaområde			921	3192	93								229				2440	6875	
E02-Mudderbank		73	380		95	14			82	866	137			266				1913	
E03-Kroksjøer, flomdammer og meanderende elveparti	5	413	536	56	580			393		100	92			433				2608	
E04-Stor elveør			400	2296										250				2946	
E05-Fossesprøytsone																			
E06-Viktig bekkedrag	98	1066			14	20		286	12	81		30						1607	
E07-Kalksjø				1761	1303										504			3568	
E08-Rik kulturlandskapsjø	1789	602	574	2742		1936	489				25	107			229			8493	
E09-Dam		141				19	51											211	
E10-Naturlig fisketomme i nnsjøer og tjern (lavereliggende)						14		214		131								359	
E12-Evjer, bukter og vikar	111	33		188	232	1	56	192	141		30			139				1123	
G02-Undervannsseng																			
G0403 Grusstrand med spes. flora						2						16						18	
G03+G0401, G0402-Sanddyne og sandstrand									405	368		1171	86			6		2036	
G05-strandeng og strandsump	911	38				129	9	86		65	22		157	4334	1463	135		7349	
G06-Tangvoll						1							103					104	
G07-Brakkvannsdelta																			
G09-Rikt strandberg								88			24			21	5			138	
Fuglefjell – Fugleberg																			
Fuglefjell – Fuglefjell-eng																			

For områder i kategori nasjonalpark (Vedlegg 5 og Vedlegg 6) er andelen av allerede kartlagte, viktige naturtyper som inngår mindre enn for områder i kategori supplerende vern. En stor del av arealene i kategori nasjonalpark finner vi i høyereliggende områder, men også de aktuelle områdene i denne kategorien fyller opp flere mangler for naturtyper (Tabell 2). Det er særlig verdt å merke seg at de aktuelle områdene fyller opp en del mangler som i liten eller ingen grad dekkes gjennom kategori supplerende vern (Tabell 3). Dette knytter seg bl.a. til slåtte- og beitemyr hvor områder i kategori supplerende vern bidrar med 66 daa, men hvor områdene i kategori nasjonalpark utgjør 1475 daa. For kategori supplerende vern er det registrert 1 grotte, mens det i kategori nasjonalpark er inkludert 4.

Tabell 2 Oversikt over kartlagt areal i daa fordelt på ulike naturtyper/fylker for arealer som inngår i kategori nasjonalpark. Fylker som ikke har områder i denne kategorien og naturtyper som ikke dekkes er utelatt fra tabellen. Areal i daa. For grotter oppgis antall, da arealberegning mangler.

Naturtype / Fylke	Øst			Vest			Midt	Nord			Tot	
	H	O	AA	R	H	SF	MR	Tr	N	T		F
A08-kystmyr				900						3		903
B01-Sørvendt berg og rasmark				257		235				8,5		501
B04-Nordvendt kystberg og blokkmark				498			495					993
B05-Grotte/gruve (VU)										4 stk		4 stk
D02-Slåtte- og beitemyr (lavereliggende)				1090			385					1475
D04-Naturbeitemark							1092	1080				2172
D06-Beiteskog								3838				3838
E03-Kroksjøer, flomdammer og meanderende elveparti				307								307
E05-Fossesprøytzone				137								137
E06-Viktig bekkedrag				200								200
E10-Naturlig fisketomme innsjøer og tjern (lavereliggende)				28								28

Tabell 3 Oversikt over areal av kartlagte naturtyper med lav (rødt) og middels (gult) dekning i eksisterende vern for områder i kategori supplerende vern og kategori nasjonalpark. Areal i daa. Kategori våtmarksplan i Finnmark inngår ikke i tabellen.

Naturtype	Kategori supplerende vern (daa)	Kategori nasjonalpark (daa)	Totalt (daa)
A08-kystmyr	55724	903	56627
B01-Sørvendt berg og rasmark	1231	501	1732
B04-Nordvendt kystberg og blokkmark	5942	993	6935
B05-Grotte/gruve (VU)	1 stk	4 stk	5 stk
D02-Slåtte- og beitemyr (lavereliggende)	66	1475	1541
D04-Naturbeitemark	10708	2172	12880
D06-Beiteskog	0	3838	3838
E03-Kroksjøer, flomdammer og meanderende elveparti	2608	307	2915
E05-Fossesprøytzone	0	137	137
E06-Viktig bekkedrag	1607	200	1807
E10-Naturlig fisketomme innsjøer og tjern (lavereliggende)	359	28	387

Noen naturtyper dekkes ikke tilstrekkelig opp av noen av de tre kategoriene. Dette er naturtyper som ofte opptrer i skoglandskapet og hvor det er ønskelig å prøve ut en ordning med frivillig vern. Naturtyper som bør forsøkes dekket opp gjennom en slik ordning er; rikmyr, intakt lavlandsmyr i innlandet, ultrabasiske og tungmetallrike berg i lavlandet, grotte, hagemark, sandområder i innlandet, deltaområde, kroksjøer, flomdammer og meanderende elvepartier og fossesprøytzone. Innsatsen bør særlig rettes mot de fylker hvor det er registrert store mangler i eksisterende verneområder.

I tillegg til å fange opp et representativt utvalg av naturtyper skal hele prosessen med supplerende vern dekke mangler knyttet til geografisk fordeling. For områder i kategori supplerende vern ligger hovedvekten av det foreslåtte arealet i boreonemoral og sørboreal sone (Tabell 4, Figur 1), det er også noe areal i nemoral sone. Dette er vegetasjonssoner hvor det er identifisert store mangler i evalueringen av områdevernet. Ut fra målet om representativitet vil områdene i kategori supplerende vern bidra til økt vernedekning i disse vegetasjonssonene.

Ved evalueringen av verneområdene i 2010 var det forutsatt at våtmarksplan for Finnmark ville bli vedtatt. På bakgrunn av dette var Finnmark vurdert å ha middels og god dekning basert på vegetasjonssoner. Som følge av at denne verneplanen ikke er vedtatt, vil de aktuelle områdene i kategori våtmarksplan Finnmark ved et vern bidra i forhold til geografisk fordeling.

For kategori nasjonalpark ligger hovedvekten av arealet i mellomboreal, nordboreal og alpin sone. Områder i kategori nasjonalpark vil derfor i svært begrenset grad bidra til et representativt vern i forhold til vegetasjonssoner. I Tabell 5 under fremkommer det et stort areal under "andre kombinasjoner" og dette er kombinasjoner hvor flere enn to vegetasjonssoner omfattes. I forhold til robusthet mot et endret klima vurderes det som positivt at flere vegetasjonssoner omfattes. Variasjonsbredde i klimatiske forhold gir artsmangfoldet muligheter for spredning innenfor verneområdet ved et endret klima.

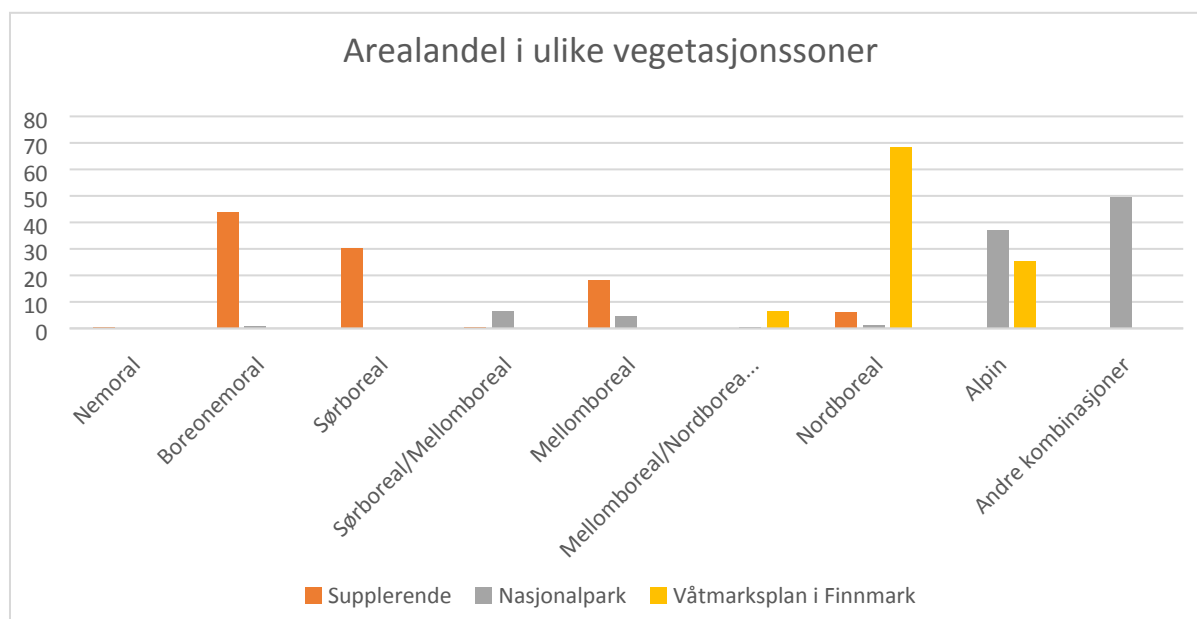
Tabell 4. Oversikt over aktuelle områder i supplerende vern og våtmarksplan Finnmark fordelt på ulike vegetasjonssoner. Areal i daa.

	Ne-moral	Boreo-nemoral	Sør-boreal	Sør-boreal/ Mellom-boreal	Mellom-boreal	Mellom-boreal/ Nord-boreal	Nord-boreal	Alpin	Andre kombi-nasjoner
Kategori supplerende vern	2569	193 628	133 512	2 200	80 459	285	27 638		
Kategori våtmarksplan Finnmark						39 900	428 241	159 000	
Sum	2569	193 628	133 512	2200	80 459	40 185	455 879	159 000	

Tabell 5 Oversikt over aktuelle områder kategori nasjonalpark fordelt på ulike vegetasjonssoner. Areal i daa.

	Ne-moral	Boreo-nemoral	Sør-boreal	Sør-boreal/ Mellom-boreal	Mellom-boreal	Mellom-boreal/ Nord-boreal	Nord-boreal	Alpin	Andre kombi-nasjoner
Kategori nasjonalpark	324	38 000		281 960	199 890	18 296	52 381	1 621 862	2 166 139

Figur 1 Oversikt over aktuelle områder i tre kategorier fordelt på ulike vegetasjonssoner. Arealandel i ulike vegetasjonssoner. Merk at arealomfanget varierer betydelig mellom de ulike utvalgene jf. Tabell 4.

5.1.2. Sikre truet natur

Sikre truede arter

Artsdatabanken har etablert tjenesten Artskart. I denne registreres artsfunn over hele Norge. Det er her gjennomført en analyse som ser på de aktuelle områdene og hvilke artsfunn som er registrert innenfor disse i Artskart.

For områder vurdert i kategoriene supplerende vern og våtmarksplan for Finnmark er det gjort betydelige registreringer av rødlistearter. Totalt er det her registrert 114.500 funn av rødlistearter (pr. mars 2019). Av alle funn er 39 funn i rødlistekategori DD (kunnskapsmangel), 55 685 funn er i kategori NT (nær truet), 38 294 i kategori VU (sårbar), 18 143 funn i EN (sterkt truet) og 2 314 funn i CR (kritisk truet). Tettheten av rødlistefunn vurderes som svært stor. Dette gjelder særlig for områder i kategori supplerende vern, hvor det er registrert ca. 168 ganger flere rødlistearter pr km², enn gjennomsnittet for landet (Norge unntatt Svalbard). Det er samlet registrert 683 ulike rødlistearter i de to områdekategoriene (Tabell 6) hvorav 394 arter er vurdert som truet i norsk rødliste for arter 2015. Artene fordeler seg på samtlige artsgrupper.

For områder i kategori nasjonalpark er det gjort ca. 8 900 registreringer av rødlistearter (pr mars 2019). Av alle registreringer er 36 funn i kategori DD, 5 539 funn i kategori NT, 1 223 funn i kategori VU, 1 686 funn i kategori EN, og 402 funn er av arter med rødlistekategori CR. Det er registrert 359 ulike rødlistearter (Tabell 7) i denne kategorien områder, hvorav 178 arter er vurdert som truet.

Tabell 6 Fordeling av funn av registrerte rødlistearter fordelt på artsgruppe, rødlistekategori og områdekategori supplerende vern og våtmarksplan Finnmark.

Artsgruppe	Supplerende vern/ Våtmarksplan Finnmark				
	DD	NT	VU	EN	CR
Alger		4	5	2	1
Amfibier/reptiler		1			1
Bløtdyr	1	1	2		
Edderkoppdyr			2	1	
Fisker		1	1		

Insekter	3	85	80	48	4
Fugler		34	27	15	5
Karplanter	1	78	60	34	4
Krepsdyr		2		1	
Lav	1	14	22	2	2
Moser	1	10	7	7	
Sopp	7	44	43	12	
Pattedyr		1	3	3	
Sum	14	275	252	125	17

Tabell 7 Fordeling av registrerte rødlistearter fordelt på artsgruppe, rødlistekategori og områdekategori nasjonalpark

Artsgruppe	Kategori nasjonalpark				
	DD	NT	VU	EN	CR
Alger					
Amfibier/reptiler		2			
Bløtdyr					
Edderkoppdyr					
Fisker		1	1		
Insekter	1	8	3	4	
Fugler		21	15	9	2
Karplanter		40	23	15	
Krepsdyr					
Lav		34	31	7	2
Moser	5	13	14	5	
Sopp	8	47	33	9	
Pattedyr		1	1	3	1
Sum	14	167	121	52	5

Innenfor aktuelle områder i kategoriene supplerende vern og våtmarksplan Finnmark er det registrert 49 rødlistede ansvarsarter (Tabell 8) og innfor aktuelle områder i kategori nasjonalparker er det registrert 70 rødlistede ansvarsarter (Tabell 9). 18 rødlistede ansvarsarter er funnet både innenfor kategoriene supplerende vern/våtmarksplan Finnmark og kategori nasjonalpark. 31 rødlistede ansvarsarter er kun funnet innenfor kategori supplerende vern/våtmarksplan Finnmark, mens 52 arter kun er funnet innenfor kategori nasjonalpark.

Tabell 8 Fordeling av funn av rødlistede ansvarsarter fordelt på artsgruppe, rødlistekategori og områdekategori supplerende vern/våtmarksplan Finnmark. Ansvarsarter er arter hvor bestanden i fastlands-Norge utgjør 25 % eller mer av den europeiske bestanden.

Artsgruppe	Supplerende vern/ Våtmarksplan Finnmark				
	DD	NT	VU	EN	CR
Alger			1		
Bløtdyr			1		
Insekter		1		2	
Fugler		7	3		
Karplanter		14	5	1	1
Lav		3	3	1	
Moser	1	1	2		
Sopp			1		
Pattedyr				1	
Sum	1	26	16	5	1

Tabell 9 Fordeling av funn av rødlistede ansvarsarter fordelt på artsgruppe, rødlistekategori og områdekategori nasjonalpark. Ansvarsarter er arter hvor bestanden i fastlands-Norge utgjør 25 % eller mer av den europeiske bestanden

Artsgruppe	Kategori nasjonalpark				
	DD	NT	VU	EN	CR
Alger					
Bløtdyr					
Insekter		1			
Fugler		6	1		
Karplanter		21	8	12	
Lav		4	2	1	
Moser	3	3	6		
Sopp		1			
Pattedyr				1	
Sum	3	36	17	14	

Sikre trueete naturtyper

Artsdatabanken publiserte høsten 2018 rødliste for naturtyper. De rødlistede naturtypene baserer seg på klassifikasjonssystemet NiN. Hittil er det kartlagt et begrenset areal etter denne metodikken. Det er av den grunn ikke datagrunnlag til å gjennomføre analyser av andel rødlistede naturtyper i utvalget. Skal slik oversikt etableres, kreves det kartlegging av områdene. Kjente rødlistede naturtyper i utvalget av områder er presentert i Tabell 10 og Tabell 11. Det må forventes at kartlegging av områdene vil øke antallet og arealet med rødlistede naturtyper.

Tabell 10 Oversikt over registrerte rødlistede naturtyper i kategori supplerende vern. For områder i kategori våtmarksplan i Finnmark er det ikke gjennomført registrering av rødlistede naturtyper. Det er imidlertid kjente forekomster av bl.a. palsmyr (EN).

	Kategori supplerende vern
Landform	Delta (VU), Kroksjø (NT), Meander (VU), Kalkgrotte (VU)
Fjell og berg	Åpen grunnlendt kalkrik mark i boreonemoral sone (EN), Silt og leirskred (EN), Sanddynemark (VU), Sørlig etablert sanddynemark (EN)
Semi-naturlig	Strandeng (VU), Semi-naturlig eng (VU), Slåttemark (CR), Semi-naturlig strandeng (EN), Kystlynghei (EN)
Våtmark	Eksentrisk høymyr (EN), Terrengdekkende myr (VU), Rik åpen sørlig jordvannsmyr (EN), Nedbørsmyr (NT), Semi-naturlig myr (EN) Semi-naturlig våteng (DD)
Ferskvann	Sterkt kalkrike pytter, dammer og små innsjøer (VU), Kalkrik helofyttsump (VU)

Tabell 11 Oversikt over registrerte rødlistede naturtyper i kategori nasjonalparker.

	Kategori nasjonalpark
Landform	Meander (VU)
Fjell og berg	Fosseberg (VU), Snøleieberg (NT), Fjellhei, leside og tundra (NT), Snøleie (VU), Rabbe (NT), Fosse-eng (VU), Snøleieblokkmark (NT), Våtsnøleie og snøleiekilde (VU)
Semi-naturlig	Boreal hei (VU), Semi-naturlig eng (VU)
Våtmark	Terrengdekkende myr (VU), Nedbørsmyr (NT), Semi-naturlig myr (EN)
Ferskvann	

5.1.3. Større robusthet for å motvirke negative effekter av klimaendringer og andre negative påvirkninger, og bedre økologiske nettverk

Ved opprettelse av verneområder utarbeides det forskrifter som regulerer bruken av området. Hensikten med dette er å sikre området mot negative menneskelige påvirkningsfaktorer som kan true verneverdiene. Verneforskriftene regulerer kun bruken innenfor verneområdet. Verneområder påvirkes også av hva som skjer utenfor vernegrensene. Dette kan være klimaendringer og langtransportert forurensing, men også mer lokale forhold som forstyrrelser, støy, spredning av fremmede arter osv. Effekten av påvirkningen på verneområdet kan variere. Små områder vil ha mye kantsoner som i større grad påvirkes av ytre faktorer, dette vil også gjelde dersom området har en lang og smal form. Store områder vil ha en mindre andel kantsoner og påvirkes derfor mindre av hva som skjer utenfor verneområdet. Ofte vil de også ha større variasjon innenfor området, dette gjør at ulike arter kan finne egnede habitat også ved ekstreme værperioder eller i andre spesielle situasjoner. Store områder kan også ha større bestander av de ulike artene. Selv om mange individer dør pga. ekstremvær eller lignende, så er muligheten for at arten overlever på sikt større.

Det er også viktig at arter kan spre seg mellom verneområder (konnektivitet). Selv om hvert område er lite, kan et nettverk av verneområder over tid opprettholde bestander av ulike arter. Det er av den grunn ønskelig at det er etablert en del "klynger" av verneområder. En klynge er verneområder som har en avstand som ikke er lengre enn at områdene kan ha en forbindelse. Hvor lang avstand det kan være mellom verneområdene for at de kan ha en forbindelse, vil avhenge av kvaliteten på mellomliggende areal.

De vanligste foreslåtte forvaltningsstrategiene for å ta hensyn til effekten av klimaendringer er å øke verneområders dekning av variasjon i habitater og klimaforhold, og å øke konnektiviteten mellom verneområder for at arter lettere skal kunne forflytte seg til nye områder.

I prosessen med supplerende vern er det lagt stor vekt på å utvide eksisterende verneområder, og dette vil bidra til økt variasjon i habitater og klimaforhold i mange enkeltområder. I aktuelle områder i kategori nasjonalpark er det 33 utvidelser av eksisterende verneområder med nytt verneareal på 3235,8 km². For områder i kategori supplerende vern er det foreslått 87 utvidelser med nytt verneareal på 229,9 km².

Miljødirektoratet har bedt Norsk Institutt for Naturforskning (NINA) "vurdere om og evt. hvordan områder som foreslås for supplerende vern bidrar til å bedre verneområdene som økologisk nettverk og å gi større robusthet for å motvirke negative effekter av klimaendringer".

NINA har vurdert nettverket i hovednaturtypene fjell, myr og ferskvann (NINA-rapport 1666) (Jacobsen et al 2019). Fjell vil i hovedsak omfatte arealer i kategori nasjonalpark, mens myr og ferskvann i hovedsak omfatter områder i kategoriene supplerende vern og våtmarksplan for Finnmark, men også noe i kategori nasjonalpark.

For hovednaturtypen fjell vil de aktuelle områdene gi en betydelig økning i antall forbindelser mellom verneområder på nesten 30 %, samtidig endres ikke antallet klynger av vernede fjellområder. Med et ytterligere vern vil de klynger vi har i dagens verneområder styrkes som leveområder for arter og nytt vern vil gi en reduksjon i fragmenteringsgraden på 10,2 %.

For hovednaturtypen ferskvann vil antallet verneområder øke med 9 %, noe som gir en økning på 10,2 % i totalt antall forbindelser mellom verneområdene. Totalt antall klynger reduseres idet to klynger forbindes med eksisterende klynger. Gjennomsnittlig areal og største areal på klynge øker også. Endringene i antall klynger og antall verneområder gir en samlet reduksjon i fragmenteringsgrad på 8,6 %.

Hovednaturtypen myr er i eksisterende verneområder svært fragmentert. De aktuelle områdene bidrar med å redusere antallet klynger (15 færre klynger), ved å forbinde klynger som er isolert i dagens nettverk. Gjennomsnittlig areal og største areal på klynge øker også. Sammen med økningen i antallet verneområder bidrar reduksjonen i antall klynger til å redusere den totale fragmenteringsgraden i nettverket med 9,8 %.

De mest synlige bidragene fra de aktuelle områdene er økt konektivitet i innlandet i Sør-Norge, særlig knyttet til de foreslåtte nasjonalparkutvidelsene, og en økning i antall verneområder i Finnmark som gir litt bedre forbindelse mellom kyst og innland. For verneområder som omfatter myr og fjell gir de aktuelle områdene også til dels en bedring i konektivitet langs kysten, særlig i Sør-Norge og da altså i nemoral, boreonemoral og sørboreal sone.

Dagens verneområder dekker i stor grad variasjonsbredden for de analyserte klimagradiene i Norge, men visse områder med mer ekstreme verdier, som svært kalde vintre eller høye nedbørsmengder, dekkes i liten eller ingen grad. De aktuelle områdene bidrar også med noen områder langs klimagradiene som ikke eller i liten grad dekkes av dagens verneområder. Områdene med nye eller utvidede nasjonalparker øker dekningen av områder med lave temperaturer, særlig om sommeren. Relativt kalde områder, særlig i fjellområder, kan vise seg å være spesielt viktige for robusthet mot klimaendringer da en gjennomsnittlig temperaturøkning kan føre til at mange arter trekker nordover og oppover for å finne passende klimaforhold.

Endret verneform

Det foreslås å utrede endring av verneform for 55 områder. Dette gjelder i hovedsak områder som er vernet som plante/dyre/fuglefredningsområder og hvor det nå foreslås opprettes av naturreservat og områder hvor det foreslås endring av landskapsvernområder til nasjonalpark.

Endret verneform kan gi en mer helhetlig og effektiv forvaltning av verneområder. I en del tilfeller vil endret verneform og utarbeidelse av nye forskrifter bidra til en bedre ivaretagelse, med forskrifter som er bedre tilpasset dagens situasjon.

En fullstendig oversikt over forslag til endret verneform finnes i vedlegg (Vedlegg 7 og Vedlegg 8). Det er omgjøring av større landskapsvernområder til nasjonalparker som gir de største arealmessige utslagene. Av de mer arealomfattende endringsforslagene er bl.a. landskapsvernområdene Setesdal-Vesthei-Ryfylkeheiane, Trollheimen, Nærøyfjorden, Lyngsalpan, Ottadalen, Frafjordheiane og Sylan.

For området Listastrendene landskapsvernområde med tilhørende plante- og fuglefredningsområder og Flekkefjord landskapsvernområde er det mottatt forslag på omgjøring av dagens landskapsvernområder til nasjonalpark. Skal dette være aktuelt, er det nødvendig med utvidelse av et marint areal slik at disse to områdene blir sammenhengende. Det er ikke tatt stilling til avgrensning av arealet og utvidelsesarealet inngår ikke i de beregninger som er gjort i kapittel 3.

5.1.4. Andre bidrag

Andre forhold

I oppdraget fra KLD (kap. 2.1) er det satt opp kriterier for valg av områder som skal vurderes i et supplerende vern. I tillegg til disse kriteriene, vil vern ha positiv effekt også på andre naturfaglige verdier. Dette er bl.a. forhold nevnt i naturmangfoldmeldingen og effekter knyttet til villrein og forpliktelser etter Bernkonvensjonen.

Important Bird Area (IBA)

De aktuelle områdene i de tre kategoriene har stor betydning for fugl. Dette gjelder både rødlistede arter og mer vanlige fuglearter. Birdlife International har etablert et program for å kartlegge og overvåke viktige fugleområder (Important Bird Areas/IBA). I Norge er det etablert totalt 52 IBA'er på fastlandet og 14 på Svalbard. En betydelig andel av IBA'er i Norge er allerede vernet, men også i områder i de tre kategoriene for supplerende vern, våtmarksplan Finnmark og nasjonalpark inngår arealer som er gitt status som IBA. Totalt utgjør aktuelle områder 202.452 daa nytt verneareal hvor områdene har status som IBA. Av de aktuelle områdene overlapper 46 områder med til sammen 26 ulike IBA-områder. 8 av områdene i kategori nasjonalpark har sammenfallende areal med IBA og 38 av de øvrige områdene (kategoriene supplerende vern og våtmarksplan Finnmark) har sammenfall.

Villrein

Villrein er en norsk ansvarsart. Flere av de aktuelle områdene ligger innenfor leveområder for villrein. Dette gjelder i første rekke for områder foreslått i kategori nasjonalpark, hvor ca. 38 % av arealet er leveområder for villrein (disse beregningene inkluderer også eksisterende verneområder som ligger innenfor evt. nye verneområder).

Ramsar

Norge har som ett av 170 land i verden skrevet under på Ramsar-konvensjonen. En av forpliktelsene i konvensjonen er å ivareta økologisk tilstand i utpekte Ramsar-områder. Norge har 63 slike Ramsar-områder, hvorav 9 ligger på Svalbard. Alle er verneområder. Flere av områdene i Norge er små og fanger ikke i tilstrekkelig grad opp den økologiske funksjonen til våtmarkene. Naturmangfoldmeldingen slår også fast at områder i tilknytning til eksisterende Ramsar-områder vil bli prioritert i det supplerende vernet. 35 av de aktuelle områdene i kategori supplerende vern er utvidelser av eksisterende Ramsar-områder (inkl. Ramsar våtmarkssystemer som består av flere verneområder med Ramsarstatus). Til sammen dekker disse områdene et areal på 141,2 km² og vil styrke ivaretagelsen av økologisk tilstand i 15 ulike Ramsar-områder.

Bernkonvensjonen og Emerald network

Bernkonvensjonen er en europeisk avtale om vern av ville dyr og planter og deres leveområder. En av forpliktelsene er å bidra til det europeiske nettverket med viktige områder for biologisk mangfold, kalt Emerald Network. Som en del av dette må Norge melde inn områder til nettverket, for å sikre langsiktig bevaring av bestemte arter og naturtyper. I de aktuelle områdene i de tre kategoriene er det identifisert totalt 16 naturtyper (Tabell 12) som er relevante som del av dette nettverket. Disse er identifisert både i kategoriene supplerende vern og nasjonalpark. Områdene i kategori våtmarksplan Finnmark vil ved et evt. vern og evt. senere innmelding bidra vesentlig til manglene i oppfyllelse av Emerald network-forpliktelser for myr i Norge.

Tabell 12 Oversikt over areal og naturtyper som inngår i Emerald Network i kategori supplerende vern og i kategori nasjonalpark

Hovednaturtype (etter DN-13)	Antall naturtyper	Areal (daa)/antall	
		Kategori supplerende vern	Kategori nasjonalpark
Myr	4	61 036	903
Rasmark berg og kantkratt	1	1 grotte	4 grotter
Ferskvann og våtmark	5	22 835	307
Kulturlandskap	3	167 086	3647
Kyst og havstrand	3	9 403	

5.2. Positive samfunnseffekter av et supplerende vern

Et vern av de aktuelle områdene bidrar til å sikre natur- og kulturlandskap for framtiden, og til å styrke de økologiske nettverkene, sammenlignet med nullalternativet. Dette har en rekke positive effekter for samfunnet. De positive effektene som beskrives under, er de som utpeker seg som de mest sentrale ut i fra de tre områdekategoriene. Vurderingene er foretatt på overordnet nivå, og for de enkelte områdene kan det være andre positive virkninger som er viktigere. Dette vil bli grundigere belyst i en eventuell verneprosess.

Ikke-bruksverdier forbundet med å bevare et mangfold av naturtyper og kulturlandskap for framtiden

Total samfunnsøkonomisk verdi deles inn i bruksverdi og ikke-bruksverdi. Bruksverdier er egen direkte eller indirekte bruk av et gode, mens ikke-bruksverdi er verdien av å vite at noe eksisterer eller at andre kan ha tilgang på godet. Det er særlig verdien av å bevare naturen for framtidige generasjoner (arveverdi) som blir lagt til grunn for det nasjonale målet om bevaring av et representativt utvalg av norsk natur. For mange kan det være store verdier forbundet med å vite at framtidige generasjoner får tilsvarende muligheter som vi har i dag til gode natur- og friluftsopplevelser, og at dette kan skje i et mangfold av ulike naturtyper som er lite påvirket av menneskelige inngrep. Det kan også være store ikke-bruksverdier forbundet med å bevare naturtyper i kulturlandskap for framtidige generasjoner, områder som har særegne estetiske og økologiske kvaliteter og som gjennom deres eksistens kan bidra til økt kunnskap om Norges kulturarv og historie. Noen verdsetter også at andre får oppleve og bruke naturtypene i dag, uavhengig av egen bruk (altruistisk verdi), og mange setter pris på å vite at naturen bevares for framtiden, uten at denne verdien relateres til egen eller andres bruk (eksistensverdi). Med utgangspunkt i økonomisk teori virker det sannsynlig at ikke-bruksverdiene er høye for områder som det er knapphet på og områder som innehar naturkvaliteter som verdsettes særlig høyt av befolkningen. Som vist i kapittel 5.1 vil et evt. vern bidra til å bevare områder med rødlistede arter og naturtyper, som det kan være betydelige ikke-bruksverdier forbundet med å bevare for framtiden. Et eventuelt vern vil bidra til å ivareta disse verdiene, som vi risikerer går tapt eller reduseres i nullalternativet.

Friluftsliv og rekreasjon

Et eventuelt vern vil i liten grad legge restriksjoner på dagens bruk av områdene til friluftsliv, men vil medføre krav om søknad om dispensasjon fra verneforskriften ved framtidige fysiske inngrep, f.eks. forbundet med fysisk tilrettelegging for friluftsliv. Mange av områdene som inngår i de tre kategoriene betraktes som viktige friluftsområder. I sum vurderes et vern å ha positive virkninger for friluftsliv og rekreasjon ved at det bidrar til å sikre friluftsområder mot mulige inngrep og forringelse, og styrker forvaltningen av naturverdiene i de aktuelle områdene, sammenlignet med nullalternativet. Friluftsområder og grønne områder kan ha en rekke positive psykiske og fysiske helsevirkninger, ved at de inviterer til friluftsliv og rekreasjon, lek og trening. Flere studier tyder på at både opphold i og utsikt til natur har en rekke positive helseeffekter, blant annet ved at det bidrar til redusert stress, og bekymringer, og økt velvære. Nærhet til natur og grøntområder ser ut til å ha stor betydning for størrelsen på de positive helseeffektene. En stor andel av områdene særlig i kategori supplerende vern ligger nært store befolkningssentra og kan være viktige turområder og møteplasser for lokalbefolkningen. Det kan dermed være betydelige verdier forbundet med å sikre disse områdene.

De foreslåtte områdene for nasjonalparker er større, ofte noe mer utilgjengelige og har lengre avstand til store befolkningssentra. Disse områdene er viktige for lokalbefolkningen, men har også brukere fra hele landet, og fra utlandet. Dette er områder som tilbyr en annen verdi enn nært store byer og er egnet for tradisjonelle turaktiviteter som lengre turer til fots og på ski, jakt, fiske og annen høsting mv. De foreslåtte områdene i Finnmark er områder som er brukt av lokalbefolkningen til jakt, fiske, bærplukking o.a.

Økende arealinngrep fører til en gradvis reduksjon av de store sammenhengende naturområdene med urørt preg, og muligheten for å utøve "villmarksfriluftslivet" reduseres. Oppstykingen av de sammenhengende naturområdene skjer bit for bit over hele landet. Opprettelsen av større verneområder vil bidra til å sikre store sammenhengende naturområder, med de opplevelsesverdiene de har, for framtiden.

Sikring av leveområder

Et eventuelt vern vil bidra til å sikre leveområder for arter og artsgrupper som kan representere store opplevelses- og ikke-bruksverdier for samfunnet, og som kommer i tillegg til de mer generelle verdiene som er beskrevet ovenfor. Områder i kategoriene supplerende vern og våtmarksplan for Finnmark vil til sammen og hver for seg sikre betydelige områder med stor betydning for ulike **fuglearter**, både rødlistearter og andre arter. Noen fuglearter kan ha store verdier i jaksammenheng, mens andre kan ha en større betydning for samfunnet i form av at de gir opplevelser for mennesker som ser og hører de, både i naturen og i mer

tettbebygde strøk. Det kan også tenkes å være store ikke-bruksverdier forbundet med å ta vare på denne artsgruppen, som kommer i tillegg til de mer generelle verdiene av å bevare et mangfold av naturtyper og kulturlandskap.

Områder i kategori nasjonalpark bidrar til å sikre deler av **villreinens leveområder** mot framtidige inngrep, jf. nærmere omtale under kap.4.4. Villreinen bidrar til ulike bruks- og opsjonsverdier for samfunnet, blant annet i form av muligheter for jakt, som skaper verdier for samfunnet i form av kjøtt og naturopplevelser/rekreasjon for jegere, naturopplevelser for ikke-jegere, og naturbasert turisme. Utover at verneforslaget bidrar til å bevare disse verdiene, kan det også være mange som verdsetter at forslaget bidrar til å styrke villreinens leveområder, uten at det er forbundet med egne opplevelser og bruk av områdene (såkalte ikke-bruksverdier).

Et eventuelt vern kan også ha særlige opplevelses- og ikke-bruksverdier for andre arts- og artsgrupper som ikke kommer fram når man ser på de viktigste positive virkningene av å verne de prioriterte områdene samlet sett. Dette vil bli grundigere beskrevet i en eventuell verneprosess.

Forskning og kunnskap

Det kan være aktuelt å bruke områdene til forskning i framtiden. Et eventuelt vern kan bidra til å øke områdenes verdi for framtidig forskning ved at påvirkningen fra menneskelige aktiviteter gjerne er lavere i disse områdene. Dette gjør det mulig å få en god oversikt over menneskelige påvirkningsfaktorer. Vern bidrar dermed i mange tilfeller til å øke områdenes verdi som referanseområder. Det henvises til naturmangfoldloven § 33 bokstav h), hvor det fremgår at et mål for verneområder er at de skal bidra til bevaring av referanseområder for å følge utviklingen i naturen.

5.3. Samfunnskostnader ved vern

Gjennomføring av et eventuelt vern vil medføre ulike samfunnskostnader. Det vil påløpe prosesskostnader og erstatningskostnader. Erstatningskostnader er i første rekke en fordelingseffekt og er nærmere omtalt under kapittel 5.4, men har også en budsjettmessig konsekvens. Videre vil det etter at vern eventuelt er vedtatt påløpe kostnader til forvaltning og oppsyn, herunder til nødvendig skjøtsel og eventuelt restaurering. I tillegg vil det være en samfunnsøkonomisk kostnad at områdene reguleres i forhold til annen bruk.

Prosesskostnader

Prosesskostnader er i hovedsak offentlige kostnader som knytter seg til kartlegging, samt utarbeidelse og gjennomføring av høringer og tilrådninger. I tillegg vil det påløpe sakskostnader knyttet til erstatningsutmåling. Etter at vernevedtak er fattet gjennomføres grensemerking av områdene, noe som medfører kostnader.

Pågående og fremtidig bruk

Områdene i de tre kategoriene er i kommuneplan i hovedsak regulert til Landbruk-, natur, og friluftsområder (LNF), med reindrift (LNFR) i aktuelle regioner, og bruk og vern av sjø og vassdrag (Tabell 13 og Tabell 14). I den grad et vern begrenser dagens og framtidig bruk av områdene, medfører dette merkostnader for privataktrøer, og dermed samfunnet, som ikke gjør seg gjeldende i tilfellet uten vern (nullalternativet).

For arealer foreslått i kategori supplerende vern er det svært lite eller ikke skog. I den grad skog inngår, er dette knyttet til smale kantsoner hvor annet regelverk legger restriksjoner på skogsdrift og et supplerende vern vil som følge av dette i liten grad legge nye restriksjoner på skogsdrift.

For områder i kategori nasjonalpark og til en viss grad for områder i kategori våtmarksplan Finnmark inngår det skog og et vern vil legge restriksjoner på videre skogsdrift. En stor del av skogressursen antas å være lavproduktiv skog med lang driftsveg. Det er uklart hvor stor andel av skogen som vil gi en positiv driftsnetto, og dermed vil medføre erstatningskostnader.

Annen beitebruk og reindrift vil normalt kunne videreføres, og vern vil også sikre disse beitearealene i forhold til annen bruk. Enkelte typer tiltak i beitenæring vil være søknadspiktig, dette vil bl.a. gjelde for motorferdsel.

I områder i kategori supplerende vern er ca. 3,1 % av arealet reinbeite, i kategori nasjonalpark er om lag 24,7 % av arealet reinbeite og for kategori våtmarksplanen i Finnmark er alt areal reinbeite (disse beregningene inkluderer også eksisterende verneområder som ligger innenfor eventuelle nye verneområder).

Ett område er regulert til bruk av Forsvaret, men hvor Forsvaret er i ferd med å avslutte sin virksomhet. For områder i kategori supplerende vern ligger mange områder nær store befolkningsentra og er regulert til grønnstruktur/"grønne" formål.

Basert på områdenes planstatus, vurderes det supplerende vernet på et overordnet nivå å ha begrenset påvirkning på dagens og planlagt bruk. Med unntak av skogverdier, vil dette også gjelde de områder som inngår i kategoriene våtmarksplan Finnmark og nasjonalpark. Samtidig vil et eventuelt vern medføre en opsjonskostnad i form av tapte muligheter for framtidig bruk av områdene til aktiviteter som ikke er forenlig med vern. Det er usikkerhet knyttet til hvordan bruken av områdene hadde utviklet seg uten vern og det er dermed vanskelig å si noe om størrelsen på disse kostnadene. I mange tilfeller vil det i større grad være snakk om en tilpasningskostnad, da de fleste tiltak kan gjennomføres andre steder. Verneprosesser for de områder KLD beslutter skal videreføres, vil klargjøre bruk av de enkelte områder og det kan gjøres samfunnsmessige avveininger og tilpasninger. Basert på verneplanprosessene kan det også gjøres mer konkrete nytte- og kostnadsvurderinger.

Tabell 13. Planstatus i ulike områder (verdi i antall områder) for kategori supplerende vern og våtmarksplan i Finnmark. Mindre arealer med annen planstatus kan inngå.

	Bebyggelse	LNF(R)	Bruk og vern av sjø og vassdrag	Forsvaret	Grønnstruktur	Naturvern	Annet/ukjent
Kategori supplerende vern	1	204	56	1	14	3	1
Kategori våtmarksplan Finnmark		9					

Tabell 14 Planstatus i ulike områder (verdi i antall områder) for kategori nasjonalpark. Mindre arealer med annen planstatus kan inngå.

	Bebyggelse	LNF(R)	Bruk og vern av sjø og vassdrag	Forsvaret	Grønnstruktur	Naturvern	Annet/ukjent
Kategori nasjonalpark		46					

Forvaltning av verneområder

Vern av nye områder vil gi offentlige kostnader til forvaltning av områdene, på lik linje med dagens verneområder. En del områder i de tre kategoriene har i dag ikke en tilfredsstillende tilstand og det kan være behov for restaurering. Dette er engangskostnader for å oppnå akseptabel tilstand etter et eventuelt vern. Det er ikke gjort grundige kostnadsberegninger på restaureringsbehovet, men behovet er vurdert i fire ulike klasser.

- Ingen = bagatellmessig behov, kostnad under 10.000,-
- Små = mindre behov, kostnad 10.000,- - 100.000,-
- Middels behov = kostnad 100.000,- til 500.000,-
- Store = kostnad over 500.000,-

Om lag 90 % av de aktuelle områdene har små eller ingen restaureringsbehov og kun fire områder har store restaureringsbehov (Tabell 15 og Tabell 16). Tre av disse områdene omfatter utvidelser/endringer av eksisterende verneområder, hvor det også kan være restaureringsbehov innenfor eksisterende verneområde. Ved bruk av mediankostnad fra de ulike kostnadskategorier vil kostnad til restaurering for de aktuelle områdene beløpe seg på omlag 18,5 mill. kr.

Tabell 15 Oversikt over antall områder med restaureringsbehov i kategori supplerende vern og kategori våtmarksplan Finnmark.

	Ingen	Små	Middels	Store
Kategori supplerende vern	145	106	26	3
Kategori våtmarksplan i Finnmark	9			
Totalt	154	106	26	3

Tabell 16 Oversikt over antall områder med restaureringsbehov i kategori nasjonalpark

	Ingen	Små	Middels	Store
Kategori nasjonalpark	37	6	2	1

5.4. Fordelingsvirkninger

Vern vil påvirke grunneiers muligheter for arealutnyttelse. I Tabell 17 og Tabell 18 er det gitt en oversikt over eiendomsforhold i de aktuelle områdene. Oversikten er basert på antall områder og ikke areal. I forhold til antall områder vil privat eiendom berøres betydelig, men det ligger også en god del områder på offentlig eid grunn. Områder i kategori "andre kategorier og ukjent" omfatter bl.a. marine arealer og arealer eid av andre offentlige instanser. Områder i kategori våtmarksplan for Finnmark ligger i all hovedsak på Finnmarks-eiendommen (FeFo) sin grunn.

Tabell 17 Oversikt over grunneierforhold i kategori supplerende vern og våtmarksplan Finnmark. Antall områder fordelt på grunneierkategori.

	Kommunal	Statskog	Privat/ Statskog	Privat/ OVF	Privat/ kommunal	Privat	Andre kategorier og ukjent
Kategori supplerende vern	13	8	1	1	17	189	51
Kategori våtmarksplan Finnmark						9	

Tabell 18 Oversikt over grunneierforhold i kategori nasjonalpark. Antall områder fordelt på grunneierkategori.

	Kommunal	Statskog	Privat/ Statskog	Privat/ OVF	Privat/ kommunal	Privat	Andre kategorier og ukjent
Kategori nasjonalpark		13	8		1	19	5

Naturmangfoldlovens § 50 fastsetter en grunneiers rett til erstatning. Bestemmelsen sier følgende:

"En eier eller rettighetshaver i eiendom som helt eller delvis blir vernet som nasjonalpark, landskapsvernområde, naturreservat, biotopvernområde eller marint verneområde, har rett til erstatning fra staten for økonomisk tap når et vern medfører en vanskeliggjøring av igangværende bruk. For bruk som trenger tillatelse fra offentlig myndighet, gjelder retten til erstatning bare hvis tillatelse er gitt før det er foretatt kunngjøring etter § 42. ..."

Fra et samfunnsøkonomisk perspektiv er erstatningskostnader en fordelingsvirkning. Grunneier får utbetalt en erstatning for økonomisk tap som følge av vanskeliggjøring av igangværende bruk, mens Staten får råderett over den aktuelle ressurs. Normalt vil det da være slik at tidligere bruk ikke ønskes videreført for å beskytte andre samfunnsinteresser. Andre samfunnsinteresser vil her være knyttet til ivaretagelse av naturverdier.

Den oversikt som nå er fremskaffet, er utarbeidet på bakgrunn av eksisterende data om naturkvaliteter. Det er ikke gjennomført verneplanprosesser og det er dermed ikke fremskaffet full oversikt over dagens bruk av

områdene, ut over planstatus (Tabell 13) og oversikt over arealer brukt til reinbeite. I en verneplanprosess må det også gjøres nærmere vurderinger av vernegrenser.

Skogbruk regnes som igangværende bruk, selv om skogen ikke har vært drevet på lang tid. I de fleste erstatningssaker vil det være erstatning for skog som utgjør det vesentlige av erstatningen. For områder i kategori supplerende vern er skog i all hovedsak utelatt, og det må derfor påregnes at erstatningsbeløpet blir begrenset. For områder som er foreslått i kategoriene nasjonalpark og våtmarksplan Finnmark inngår skogareal og et vern kan medføre skogerstatning. Erstatningens størrelse vil avhenge av påregnelig økonomisk utbytte av skogsdriften. Det er ikke gjort analyser på dette stadium som gjør det mulig å tallfeste erstatningsbeløp.

De aktuelle områdene er ulikt fordelt på landsdeler (Tabell 19). Kategori supplerende vern berører særlig Vest-Norge og Trøndelag, kategori våtmarksplan i Finnmark ligger i sin helhet i Finnmark og kategori nasjonalpark berører særlig Øst og Vest-Norge.

Tabell 19 Oversikt over areal (daa) og andel av de ulike landsdeler sine totalareal og for Norge sitt totalareal (Arealstatistikk fra SSB 2016).

Region	Supplerende vern		Våtmarksplan Finnmark		Nasjonalpark		Total andel i %
	Areal	Andel i %	Areal	Andel i %	Areal	Andel i %	
Øst	63 081	0,1			2 326 107	2,1	2,2
Vest	334 400	0,6			1 076 825	1,8	2,4
Midt	94 175	0,2			219 880	0,5	0,8
Nord	92 832	0,1	627 141	0,6	1 227 478	1,2	1,7
Totalt	584 488	0,2	627 414	0,2	4 850 290	1,5	1,9

5.5. Usikkerhet

Områdeutvalget er gjort på bakgrunn av eksisterende data om naturmangfold. Dette omfatter i første rekke data som er tilgjengelig i Miljødirektoratet sin Naturbase, samt Artskart fra Artsdatabanken. I den grad det har vært tilgjengelig andre data, så også disse benyttet. Samtlige områder er også vurdert på nyere flyfoto av Fylkesmannen og av Miljødirektoratet.

Avgrensing av områdene

Kunnskapsgrunnet vurderes generelt som bra, men det vurderes likevel å være behov for nye kartlegginger av aktuelle områder for å kunne få en oppdatert status på tilstand og for å kunne vurdere vernegrenser mer presist enn det som hittil har vært mulig. Den utvalgelse som hittil er gjort, er en naturfaglig vurdering og det er ikke gjort detaljerte vurderinger i forhold til andre samfunnsinteresser. Dette må gjøres gjennom en ordinær verneplanprosess for de områder det skal arbeides videre med.

Kapittel 5.1.1

I kapittel 5.1.1 vurderes det hvilke naturtyper som dekkes opp gjennom prosessen med supplerende vern. De foreslåtte områdene er i stor grad valgt ut som følge av at Naturbase har gode data på naturtypenivå. Data som er lagt inn i Naturbase er kvalitetssikret i tråd med gjeldende rutiner. Miljødirektoratet har i den senere tid også gjennomført en ekstra kvalitetssikring av data i Naturbase. For områder som er foreslått i kategori våtmarksplan i Finnmark er det ikke gjennomført registreringer etter DNHB13, men det er kjent store naturverdier i disse områdene. Det må påregnes at en ny kartlegging for disse områdene ville dokumentert betydelige arealer med viktige naturtyper. Dette forventes særskilt å gjelde naturtyper innenfor våtmark. For områder i kategori nasjonalpark er det varierende i hvor stor grad arealene er kartlagt etter aktuell metodikk. Det må derfor også her forventes at en ny registrering ville avdekket nye viktige naturtypelokaliteter.

Kapittel 5.1.2

Kapittel 5.1.2 vurderer hvordan truet natur dekkes opp av områder i de tre kategoriene. I forhold til arter er det benyttet data fra Artskart. Stedfesting i Artskart har en usikkerhet, det kan dermed være registrert artsobservasjoner både innenfor og utenfor de aktuelle områdene. De aktuelle områdene inneholder naturtyper som er viktige for artsmangfoldet. Det vurderes derfor som mer sannsynlig at det innenfor de avgrensede

områdene er en underrapportering. Enkelte artsgrupper dominerer i artsobservasjonene, dette gjelder særlig fugl. En del artsgrupper som sopp, lav, alger og særlig insekter kreves det høy artskompetanse for å kunne artsbestemme. Det antas at de aktuelle områdene har betydelig høyere artsmangfold enn det som hittil er registrert.

For rødlistede naturtyper er det i svært liten grad gjennomført registreringer i tråd med ny metodikk (NiN). En ny kartlegging forventes å dokumentere betydelig bedre dekning av rødlistede naturtyper enn det som hittil er dokumentert. I kapittel 5.1.2 er det vist naturtyper i tråd med tidligere kartleggingsmetodikk, disse kartleggingene viser et betydelig omfang av viktige naturtyper. Ulik kartleggingsmetodikk medfører at disse ikke direkte kan oversettes til rødlistede naturtyper etter rødlista for naturtyper 2018, men sammenfallet mellom naturtyper i Tabell 1 og rødlistede naturtyper vurderes å være betydelig. Det er imidlertid behov for ny kartlegging for å få dette tallfestet.

Kapittel 5.2 og 5.3 Positive og negative samfunnseffekter ved vern

Beskrivelsen av positive og negative samfunnseffekter i Kapittel 5.2 og 5.3 er basert på planstatus i kommuneplanene og generell kunnskap om naturverdier i slike områder. Vi har for lite informasjon om de enkelte områdene til å anslå størrelsen på de beskrevne samfunnseffektene. I et samfunnsøkonomisk perspektiv er det viktig at framtidige forslag om vern av enkeltområder ikke bare identifiserer virkningene for det konkrete området, men at også eksterne effekter av tiltaket identifiseres. For eksempel, om et aktuelt verneområde er en del av et økologisk nettverk, så vil vernet ha nyttevirkninger for flere områder enn det aktuelle verneområdet.

6. Oppsummering

6.1. Hovedpunkter i oversendelsen

Klima- og miljødepartementet (KLD) ga i brev av 19.09.18 Miljødirektoratet oppdrag om å foreslå områder som skal vurderes i videre arbeid med supplerende vern.

Miljødirektoratet oversender her et slikt forslag. Vi har tatt utgangspunkt i de ca. 1.300 områdene med aktuelt nytt verneareal som Fylkesmennene oversendte som sine forslag til direktoratet 1. februar. Fylkesmennenes forslag til omgjøring av verneform for eksisterende verneområder er også vurdert.

Når det gjelder områder som innebærer nytt vern, foreslår vi at en i videre arbeid vurderer områder i tre ulike kategorier:

Kategori supplerende vern

Det sentrale målet med oppdraget om supplerende vern er å foreslå områder som inneholder natur som vi har vernet for lite av til å oppnå målet om et representativt vern. Manglene er både knyttet til typer natur og geografisk fordeling. **Områdene i kategorien supplerende vern er de områdene vi mener er best egnet til å nå dette målet** (sammen med områdene i kategori våtmarksplan Finnmark - se under). I utvelgelsen er det særlig lagt vekt på at disse områdene inneholder naturtyper som er underrepresentert i dagens verneområder og/eller at områdene ligger i deler av landet med lav vernedekning, ut fra evalueringen av verneområdene fra 2010. Arealmessig dekker de et omfang i tråd med det som ble anslått i rapporten om supplerende vern Miljødirektoratet leverte til KLD i 2018.

Det er 275 områder med et samlet areal på 584 km² i denne kategorien.

Kategori våtmarksplan Finnmark

Ni områder i Finnmark er skilt ut i en egen kategori. Disse områdene var del av verneplan for myr og våtmark i Finnmark. På grunn av stor lokal motstand ble planarbeidet satt på vent i 2010. Manglende vern av myr og våtmark i Finnmark er vurdert som en klar mangel ved dagens verneområdenettverk. I naturmangfoldmeldingen sies det at Regjeringen vil vurdere planforslaget i forbindelse med supplerende vern. Fylkesmannen har prioritert det de mener er de aller viktigste områdene.

Det er ni områder med et samlet areal på 627 km² i denne kategorien.

Vern av områder i kategori våtmarksplan Finnmark vil innebære vern av skog. Områdene ligger i all hovedsak på Finnmarkseiendommens grunn. Miljødirektoratet anbefaler at vern av privateid skog og skog på Finnmarkseiendommens grunn forbindelse med evt. vern av områder i våtmarksplan i Finnmark skjer gjennom frivillig vern.

Kategori nasjonalpark

Nye nasjonalparker, utvidelser og forslag til omgjøring av verneform til nasjonalpark er skilt ut i egen kategori angitt som "Nasjonalpark". Det vises i den forbindelse til oppdragsbrevet fra KLD: "Dersom arbeidet tilsier at det ut fra en naturfaglig vurdering kan være behov for mange nye nasjonalparker, kan det vurderes å behandle disse forslagene samlet i en egen nasjonalparkplan, jf. Jeløya-plattformen. Inkludert i dette er også eventuell omgjøring av eksisterende landskapsvernområder til nasjonalparker. Departementet vil ta stilling til om det er grunnlag for en slik nasjonalparkplan på grunnlag av oversikten vi mottar fra direktoratet. Det vil bli gjennomført dialog med berørte kommuner før eventuelle videre nasjonalparkforslag videreføres".

Miljødirektoratet har vurdert hvilke foreslåtte områder fra Fylkesmennene som vi mener fyller kravene til nasjonalpark i naturmangfoldloven. Noen foreslåtte områder med tekniske inngrep som utbygd vannkraft, kraftlinjer, veier o.a. er tatt ut. Ut over dette har vi ikke nå tatt nærmere stilling til de aktuelle områdene. De fleste forslagene omfatter større og mindre utvidelser av eksisterende nasjonalparker og omgjøring av landskapsvernområder til nasjonalpark. Områdene oversendes slik at det kan gjøres en nærmere vurdering av om det er aktuelt med en egen nasjonalparkplan jf. oppdragsbrevet.

Det er 46 områder, som utgjør 4.850 km² nytt verneareal, i denne kategorien.

Større og mindre arealer med skog inngår i en rekke av forslagene i denne kategorien. Miljødirektoratet anbefaler at vern av privateid skog i forbindelse med evt. nytt vern av områder i denne kategorien skjer gjennom frivillig vern. Også for skog på statsallmenning har det vært lagt til grunn at vern skal skje som frivillig vern. Betydelige arealer i nasjonalparkkategorien ligger i statsallmenning.

Øvrige områder

Det er i oppdraget fra KLD lagt til grunn at skogvern og marint vern ikke skal inkluderes som del av det supplerende vernet, da det er egne prosesser for disse naturtypene.

I områdene oversendt fra Fylkesmennene er det 685 områder der skog i større eller mindre grad inngår; ofte i form av kantskog langs vassdrag og myrer, i kulturlandskap o.a., men der de viktigste verneverdiene er knyttet til andre naturtyper enn skog. Det anbefales at videre arbeid med vern av denne typen områder gjennomføres i tråd med prosess for frivillig vern av skog. Det vises i den forbindelse til oppdragsbrevet fra KLD, der vi blir bedt om å utrede frivillig vern for andre naturtyper enn skog. Vi anbefaler at forsøk med frivillig vern av andre naturtyper enn skog gjennomføres for aktuelle områder blant de 685 områdene nevnt over.

Utover dette foreslås det endring av verneform for ca. 30 eksisterende verneområder.

6.2. Vurdering av måloppnåelse

Kriteriene for valg av områder er gitt i oppdraget (Kapittel 2.1):

- områdene skal bidra til at alle naturtyper er tilstrekkelig representert i norske verneområder.
- områdene skal bidra til å sikre truet natur (arter og naturtyper).
- områdene skal bidra til større robusthet for å motvirke negative effekter av klimaendringer og andre negative påvirkninger.
- områdene skal bedre det økologiske nettverk som verneområdene utgjør. Eksisterende og nye verneområder skal samlet sett i størst mulig grad utgjøre et funksjonelt økologisk nettverk.

6.2.1. Representativitet - måloppnåelse

Det er gjort en GIS-analyse av de 275 områdene i kategorien supplerende vern opp mot kartlagte naturtyper i Naturbase. 47 % av arealet i denne kategorien sammenfaller med naturtyper kartlagt i Naturbase. Nesten halvparten av arealet er altså fra før kartlagt som viktig natur.

Av disse 47 % av arealet i denne kategorien treffer:

- 86,4 % naturtyper som med fylkesvis store mangler i dagens verneområder
- 13,3 % naturtyper med middels grad

- 0,3 % av naturtypene fyller ikke fylkesvise mangler. Dette er i hovedsak knyttet til arealer av sørlig strandeng (Sørlig strandeng er en del av den rødlistede naturtypen strandeng (VU)).

De utvalgte områdene fyller ikke alle definerte mangler på naturtypenivå. De naturtypene som ikke dekkes opp i utvalget er i hovedsak naturtyper som finnes i skoglandskap (kilde og kildebekk, hagemark, beiteskog, store gamle trær, høstingsskog, fossesprøytzone). Disse naturtypene kan fanges opp som del av et frivillig vern, evt. i det ordinære skogvernet.

Også for områder i kategorien nasjonalpark er det gjort en tilsvarende analyse. Også nasjonalparkene fanger opp interessante naturtyper og noen mangler som er lite eller ikke dekket i kategorien supplerende vern. Dette gjelder bl.a. naturtypene grotte, slåtte- og beitemyr, beiteskog og fossesprøytzone.

For områdene i kategori våtmarksplan Finnmark er det ikke mulig å gjøre en slik analyse på grunn av manglende kartlegging.

Arealmessig er det for områder i kategorien supplerende vern en klar overvekt i "varme" vegetasjonssoner, tilsvarende det evalueringen av verneområdene karakteriserte som områder med lav vernedekning. For områdene i kategorien nasjonalpark er det i stor grad fjellområder, som er godt dekket av eksisterende vern. Det er også her noe arealer i lavereliggende områder; i stor grad utvidelser av eksisterende verneområder ned mot skog og lavland for å fange opp en større høydegradient.

6.2.2. Truet natur - måloppnåelse

Det er gjort en GIS-analyse av de 275 områdene i kategorien supplerende vern og de ni områdene i kategori våtmarksplan Finnmark opp mot rødlisteobservasjoner i Artskart. I disse områdene er det registrert hele 114.400 rødlistefunn fordelt på 683 ulike rødlistearter.

I områdene i kategorien nasjonalpark er det tilsvarende gjort 8.900 registreringer av 359 ulike rødlistearter.

Innenfor områder i kategorien supplerende vern er det registrert 168 ganger flere rødlistefunn enn gjennomsnittet for Norge. Områdene i kategorien nasjonalpark ligger også litt over gjennomsnittet, mens det i områdene i kategori våtmarksplan Finnmark er registrert færre observasjoner enn landsgjennomsnittet. Manglende kartlegging kan være en forklaring på dette.

Det er store mangler knyttet til kartlegging av rødlistede naturtyper i de foreslåtte områdene. Det kan derfor ikke oppgis arealtall for dekning. Det er imidlertid kjent at flere rødlistede naturtyper forekommer og kan bidra til å dekke mangler ved eksisterende verneområder. Dette gjelder særlig rødlistede naturtyper knyttet til våtmark, fjell og berg og semi-naturlige naturtyper. For semi-naturlige naturtyper er det særlig god dekning av kystlynghei, som er vurdert som sterkt truet

6.2.3. Større robusthet for å motvirke negative effekter av klimaendringer og andre negative påvirkninger, og bedre økologiske nettverk

På oppdrag fra Miljødirektoratet har NINA vurdert om og evt. hvordan aktuelle områder bidrar til å bedre verneområdene som økologisk nettverk og gi større robusthet for å motvirke effekter av klimaendringer (NINA-rapport 1666).

Aktuelle områder gir en generell økning i antall forbindelser og dermed økt konnektivitet for alle verneområder, også for hvert hovedøkosystem (fjell, ferskvann, myr), hvilket tilsvarende gir en reduksjon i fragmenteringsgraden for nettverket. Reduksjonen i fragmenteringsgrad ligger på rundt 8 - 10 % for hovedøkosystemene. Områdene er spredt over hele landet, og gir dermed en generell økning i nettverkets robusthet når det gjelder egenskaper som antall forbindelser per verneområde og anslått mengde migranter tilført hvert verneområde.

De mest synlige bidragene er økt konnektivitet i innlandet i Sør-Norge særlig knyttet til nasjonalparkene og en økning i antall verneområder i Finnmark som gir litt bedre forbindelse mellom kyst og innland. For verneområder som omfatter myr og fjell gir de foreslåtte verneområdene også til dels en bedring i konnektivitet langs kysten, særlig i Sør-Norge, i nemoral, boreonemoral og sørboreal sone.

Noen av områdene bidrar langs klimagrader som ikke eller i liten grad dekkes av dagens verneområder. Områdene med nye eller utvidede nasjonalparker øker dekningen av områder med lave temperaturer, særlig om sommeren. Relativt kalde områder, særlig i fjellområder, kan vise seg å være spesielt viktige for robusthet mot klimaendringer da en gjennomsnittlig temperaturøkning kan føre til at mange arter trekker nordover og oppover for å finne passende klimaforhold.

Generelt er det i svar på oppdraget lagt vekt på å utvide eksisterende verneområder, for å øke robustheten. For områder i kategori supplerende vern er det 87 utvidelser med et nytt verneareal på 229,9 km².

I kategori nasjonalpark er det 33 utvidelser av eksisterende verneområder. Dette omfatter et nytt verneareal på 3235,8 km².

6.3. Samfunnsøkonomiske konsekvenser

Det er gjort en overordnet vurdering av samfunnsøkonomiske konsekvenser forbundet med et eventuelt vern av områdene. Dette er i hovedsak basert på oversikt over naturverdier, planstatus og kjennskap til skogbruk og reinbeite. Det har ikke vært mulig med konkrete vurderinger på områdenivå på nåværende stadium.

De største nyttevirkningene for samfunnet ved et eventuelt vern av disse områdene er trolig ikke-bruksverdiene forbundet med å sikre bevaring av et større mangfold av natur og arter for framtiden, og bruksverdiene forbundet med at et vern sikrer framtidig bruk av områdene til friluftsliv og høsting, og nærhet til grøntområder som er mindre påvirket av menneskelig aktivitet.

Samfunnskostnadene forbundet med vern vil i hovedsak omfatte prosesskostnader, kostnader forbundet med restriksjoner på pågående og framtidig bruk, og kostnader forbundet med forvaltning av verneområdene. Basert på områdenes planstatus, vurderes kategorien supplerende vern på et overordnet nivå å ha begrenset påvirkning på dagens og planlagt bruk. Med unntak av skogverdier, vil dette også gjelde de områder som inngår i kategoriene våtmarksplan Finnmark og nasjonalpark. Samtidig vil tiltaket medføre en opsjonskostnad i form av tapte muligheter for framtidig bruk av områdene til aktiviteter som ikke er forenlig med vern. Det er usikkerhet knyttet til hvordan bruken av områdene vil utvikle seg uten et evt. vern og det er dermed vanskelig å si noe om størrelsen på disse kostnadene.

I tillegg kommer offentlige kostnader forbundet med å forvalte områdene, samt restaurering. Miljødirektoratet har forsøkt å kategorisere områdenes restaureringsbehov, og har ut fra dette anslått en restaureringskostnad på mellom 15-20 millioner kroner. Kategorien supplerende vern har størst restaureringsbehov.

Vi har ikke nok informasjon til å fastslå størrelsen på de positive og negative samfunnskonsekvensene av å verne de aktuelle områdene, med unntak av anslaget som er oppgitt for restaurering. Vern av de aktuelle områdene vurderes å i stor grad bidra til målsetningene med supplerende vern, og vurderes å kunne ha vesentlige nyttevirkinger for samfunnet. Det vil framkomme mer informasjon om verneområdenes betydning for samfunnet i påfølgende prosesser, som kan brukes til å gjøre konkrete avveininger mellom samfunnsinteresser på områdenivå. Fra et samfunnsøkonomisk perspektiv er det viktig at vurderinger av vern av enkeltområder også identifiserer effekter utover det enkelte verneområdets grenser, som områdets betydning i et økologisk nettverk, eller områdets betydning for å oppnå en representativ bevaring på nasjonalt nivå.

6.4. Andre elementer i oppdraget

6.4.1. Verna vassdrag

Det er i oppdraget bedt om at områdevern vurderes for å sikre verdier i verna vassdrag på en bedre måte. Verneplan for vassdrag er i hovedsak et vern mot kraftutbygging og retningslinjene for forvaltning av verna vassdrag med nedbørsfelt har ikke forhindret en rekke inngrep. Av arronderingsmessige årsaker og som følge av at aktuelle arealer i stor grad omfatter skog er det ikke foreslått vern av hele verna vassdrag, men flere av de aktuelle områdene ligger innenfor "Verna vassdrag". Dette gjelder i hovedsak som del av nedslagsfelt og i mindre grad som del av elvestreng. For områder i kategori supplerende vern er ca. 9,8 % av arealet innenfor vernede vassdrag, for kategori nasjonalpark er ca. 49,2 % av arealet innenfor vernede vassdrag og for våtmarksplan Finnmark er ca. 96,6 % av arealet innenfor vernede vassdrag (disse beregningene inkluderer også eksisterende verneområder som ligger innenfor de foreslåtte nye verneområdene).

6.4.2. Forhold til Oppdrag trua natur

En del av de aktuelle områdene vil være egnet til å oppfylle behov for sikring av arter og naturtyper identifisert gjennom Oppdrag trua natur. I de tre kategoriene områder inngår områder med fuglefjell, aktivt marint delta, grotte, kalksjøer og ulike myrtyper. For å oppnå et representativt vern foreslås det også vern av strandeng og sanddynemark. Av arter i Oppdrag truet natur er det 16 arter som fanges opp i de aktuelle områdene. En stor del av disse artene er fjellarter som trues av endret klima. Vern som virkemiddel for arter i Oppdrag trua natur er i stor grad knyttet til skog.

7. Forutsetninger for vellykket gjennomføring

Vår vurdering er at kunnskapsgrunnlaget generelt er av god kvalitet. Det kan likevel være tilfeller hvor det har skjedd inngrep eller tilstandsreduksjon etter at aktuelle områder ble kartlagt. Særlig viktig er det å få gjennomført konkrete vurderinger av aktuelle vernegrensene, og dette må gjøres i felt. Grunnlaget for grensene som det nå er operert med er tidligere registreringer og nyere flyfoto, da det ikke har vært mulighet for kartlegging/befaringer av områdene. Før oppstart av verneprosess anbefales kartlegging/rekartlegging av aktuelle områder.

Det er gjort overordnede samfunnsmessige vurderinger for det utvalget av områder som er behandlet, men det har ikke vært mulig å gjøre samfunnsmessige vurderinger på områdenivå. Det forutsettes at videre verneplanprosesser gjennomføres på vanlig måte i tråd med reglene i naturmangfoldloven. Dette vil sikre gode muligheter for medvirkning og vil klarlegge ulike samfunnsinteresser for aktuelle områder. Dette vil være viktig for å kunne gjøre samfunnsmessige avveininger før eventuelle vernevedtak.

For forslag i samiske områder forutsettes det også at det blir gjennomført konsultasjon med samiske interesser.

8. Referanser

Framstad, E., Blindheim, T., Erikstad, L., Thingstad, P.G & Sloreid, S.-E. 2010. Naturfaglig evaluering av norske verneområder. - NINA Rapport 535. 214 s.

Framstad, E., Blumentrath, S., Erikstad, L. & Bakkestuen, V. 2012. Naturfaglig evaluering av norske verneområder. Verneområdenes funksjon som økologisk nettverk og toleranse for klimaendringer. - NINA Rapport 888. 126 s.

Jacobsen R.M., Dillinger B., Blumentrath S., Framstad E., 2019. Effekter av et supplerende vern på verneområdenes funksjon som økologiske nettverk og toleranser for klimaendringer. - NINA Rapport 1666. 87 s.

9. Vedlegg

9.1. Områder i kategori supplerende vern

Vedlegg 1 Oversikt over områder i kategori supplerende vern

Områdenavn	Fylke	Område id	Ved utvidelse. Navn på eksisterende verneområde	Eksisterende verneform	Nytt verneareal	Totalareal (ved utvidelse)
Borøya	Akershus	20015	Borøya	naturreservat	58	333
Preståa	Akershus	20029	Nordre Øyeren	naturreservat	2844	65411
Nyborgdammene	Akershus	20038			41	
Brønnøya	Akershus	020002	Viernbukta (175 daa) / Vendelholmene (55 daa)	naturreservat	1757	Hele øya er inntil videre avgrenset.
Isdammer i Asker: Syverstaddammene, Bårsruddammen, Einedammen, Østenstaddammene, Arnestaddammen	Akershus	020006			133	
Kråkholmen	Akershus	020008	Kråkholmen	DVO	23	34
Solli	Akershus	020010			146	
Vålermåsan	Akershus	020013			624	
Holtekilen	Akershus	020018			141	

Områdenavn	Fylke	Område id	Ved utvidelse. Navn på eksisterende verneområde	Eksisterende verneform	Nytt verneareal	Totalareal (ved utvidelse)
Kalvøya sør inkl. Kalvøykalven	Akershus	020019			132	
Rolfstangen	Akershus	020021			132	
Storøykilen	Akershus	020022	Storøykilen	naturreservat	19	164
Stovivannet	Akershus	020023			571	
Mjær N	Akershus	020028			213	
Søndre Skjælholmen	Akershus	020040	Søndre Skjælholmen	naturreservat	57	95
Nitelva syd for Hvam	Akershus	020044	Sørumsneset	naturreservat	1658	2776
Dikemarksvannene og Oppsjø	Akershus/ Buskerud	020051			1366	
Gjernestangen	Aust-Agder	090012			321	
Rislandstjern	Aust-Agder	090023			106	
Kjekstadneset S	Aust-Agder	090025			16	
Paddetjern	Aust-Agder	090027			49	
Vingmyrane S for Storslåtta	Aust-Agder	090030			110	
Tyssekil-Inntjore	Aust-Agder	090037			137	
Leirvikvatnet	Aust-Agder	090044			285	
Voilan (Kjetsånas delta)	Aust-Agder	090047			372	
Bjørnstjern (myr rundt)	Aust-Agder	090048			33	
Gartatjern	Aust-Agder	090049			235	
Steane Risdal	Aust-Agder	090050			303	
Bøsseviga	Aust-Agder	090051			54	
Engholmen	Aust-Agder	090058			55	
Fossdalskilen	Aust-Agder	090059			60	
Nørholmen, poll mm.	Aust-Agder	090076			55	
Senningsevja	Buskerud	60038			42	42
Engene	Buskerud	060015			1183	1183
Strandafjorden	Buskerud	060029			844	844
Stærenga	Buskerud	060030			353	353
Øynan	Buskerud	060032			221	221
Fjellheim	Buskerud	060034			335	335
Slemmestadåsen utvidelse	Buskerud	060050	Slemmestad-åsen	naturreservat	8	187
Øylågen	Buskerud	060061			501	501
Altaelvosen - Tverrelvosen	Finnmark	200001			7950	
Rafsbotnfjæra	Finnmark	200002			3000	
Leirpollen	Finnmark	200003			920	
Skallbukta	Finnmark	200023			7367	
Stabburnes NR	Finnmark	200025	Stabburnes	naturreservat	929	16746
Bondøya	Finnmark	200026			1500	
Revsholmen	Finnmark	200027			1000	
Skipsholmen	Finnmark	200028			1500	
Bekkholtjernet	Hedmark	04_0002			76	

Områdenavn	Fylke	Område id	Ved utvidelse. Navn på eksisterende verneområde	Eksisterende verneform	Nytt verneareal	Totalareal (ved utvidelse)
Deplflyin	Hedmark	04_0006			406	
Evja	Hedmark	04_0010			536	
Fjellbumyra	Hedmark	04_0011			813	
Gåsvikmyra	Hedmark	04_0020			157	
Hagamyra	Hedmark	04_0021			198	
Hvitmosemyra	Hedmark	04_0023			75	
Keisarmyra	Hedmark	04_0025			127	
Lauvmyra	Hedmark	04_0032			664	
Linderudsjøen	Hedmark	04_0033			417	
Mudderbank Våler sentrum	Hedmark	04_0041			338	
Nordre Sjelåsætermosen	Hedmark	04_0045			56	
Refsaltjernet	Hedmark	04_0048			82	
Vingersjøen	Hedmark	04_0071			1146	
Fedjemyrane og Sekkedalstjørn	Hordaland	120003	Fedjemyrane LVO og Sekkedalstjørn NR	landskapsvernområde og naturreservat	1912	2747
Purkebolvatnet	Hordaland	120005			473	
Havet	Hordaland	120008			762	
Herdla (utviding)	Hordaland	120011	Herdla	Herdla NR og FFO	1020	5419
Kausland vest og Golta	Hordaland	120013			8180	
Litlakalsøy	Hordaland	120014			254	
Selbjørn vest (utviding)	Hordaland	120015	Steinevik NR	naturreservat	10068	
Sævarhagsvikjo og Hovaneset	Hordaland	120028			129	
Leiro	Hordaland	120029			126	
Roaldsfjorden, Vikaneset og øyane	Hordaland	120031	Flere sjøfuglreservater som bør inkluderes, fra Sengene i sør til Eggvær i nord.	naturreservat	16235	
Skåno (utviding)	Hordaland	120034	Skåno	naturreservat	80	165
Etneosen	Hordaland	120035			121	
Sandøy	Møre og Romsdal	150004			1033	
Flemsøya	Møre og Romsdal	150005	Bakkedalen	naturreservat	2585	4149
Småge	Møre og Romsdal	150013	Smågevatnet	naturreservat	3004	4108
Blindheimsvik	Møre og Romsdal	150014	Blindheimsvik	fuglefredingsområde	295	1434
Giske	Møre og Romsdal	150015	Giske	fuglefredingsområde	374	1830
Rørvikvågen	Møre og Romsdal	150016	Rørvikvågen	fuglefredingsområde	152	847
Molnes	Møre og Romsdal	150017	Molnes	naturreservat	169	883
Ullasundet	Møre og Romsdal	150020	Ullasundet	fuglefredingsområde	676	4094
Skorpa	Møre og Romsdal	150041			8298	

Områdenavn	Fylke	Område id	Ved utvidelse. Navn på eksisterende verneområde	Eksisterende verneform	Nytt verneareal	Totalareal (ved utvidelse)
Runde	Møre og Romsdal	150042	Runde	fuglefredingsområde	15494	19031
Ristesundsanden	Møre og Romsdal	150045			466	564
Løvsøyrevet	Møre og Romsdal	150051	Løvsøyrevet	fuglefredingsområde	4875	6226
Sandblåst/Gaustadvågen	Møre og Romsdal	150054	Sandblåst/Gaustadvågen	naturreservat	317	2770
Farstadbukta	Møre og Romsdal	150055	Farstadbukta	naturreservat	636	825
Hustadbukta	Møre og Romsdal	150056	Hustadbukta	naturreservat	617	1167
Skottheimsvik	Møre og Romsdal	150057			1467	
Heggemsvatnet - Holåvatnet	Møre og Romsdal	150063	Heggemsvatnet - Holåvatnet	naturreservat	445	1585
Mellandsvågen	Møre og Romsdal	150068	Melland og Mellandsvågen	naturreservat	768	2191
Straumsvatnet	Nordland	180001			347	
Breivika, Vallabotn og Røssåauren naturreservat	Nordland	180005	Breivika, Vallabotn og Røssåauren	naturreservat	3119	3569
Sandværstømyra	Nordland	180010			308	
Liss-Gleinsvatnet	Nordland	180011			158	
Storvatnet, Torgmarka	Nordland	180012			128	
Tettøyvatnet	Nordland	180013			55	
Hornsvatnet	Nordland	180014			217	
Laksågaosen	Nordland	180016	Laksågaosen	naturreservat	455	613
Beiarnelvas utløp	Nordland	180018	Leirvika	naturreservat	1369	3436
Bollemyran	Nordland	180019	Storeidvatnet	naturreservat	1967	2110
Andmyran	Nordland	180020	Skogvoll	naturreservat	33095	88095
Strengelvågmyran	Nordland	180021	Grunnfjorden	naturreservat	466	15305
Rognan	Nordland	180026			994	
Anastomosegrotta	Nordland	180038			10	
Vassjøtjern	Oppland	050017			514	
Kalvsjøtjern	Oppland	050018			257	
Rokotjern	Oppland	050020			188	
Øyskogtjernet	Oppland	050021			243	
Jarenavatnet	Oppland	050024	Jarenavatnet	naturreservat	536	1575
Stortjern-Vesletjern	Oppland	050025			145	
Helsettjern	Oppland	050026			171	
Blilisanden	Oppland	050027			230	
Svennesvollene	Oppland	050033	Svennesvollene	naturreservat	84	684
Fokstumyra - utvidelse mot Vålåsjøen	Oppland	050048	Fokstumyra	naturreservat	540	18540
Helakmyrene	Oppland	050062	Helakmyrene	naturreservat	1426	6006
Fåvang NR - utvidelse mot nord	Oppland	050066	Fåvang	naturreservat	2060	5880

Områdenavn	Fylke	Område id	Ved utvidelse. Navn på eksisterende verneområde	Eksisterende verneform	Nytt verneareal	Totalareal (ved utvidelse)
Elstad-Gåsøya	Oppland	050067			840	
Hundorp NR - Allemannsvollen	Oppland	050068	Hundorp	naturreservat	78	1680
Bøvres utløp - Vamtjønne	Oppland	050070			6300	
Risheimøyi - utvidelse	Oppland	050071	Risheimøyi	naturreservat	2420	4670
Nesvika-Vik	Oppland	050089			2571	
Fluberg sør	Oppland	050090	Fluberg	fuglefredningsområde	525	1214
Malmøya sydvest	Oslo	30006	Malmøya og Malmøykalven	naturreservat	4	512
Alnaelva	Oslo	030001			222	
Nakholmen	Oslo	030008	Nakholmen	naturreservat	6	45
Padda	Oslo	030009	Padda	plantefredningsområde	4	20
Eigerøy	Rogaland	110006			10153	
Myr på Frøylandsfeltet	Rogaland	110008			57	
Kvitemyr	Rogaland	110009			286	
Frøiland	Rogaland	110010			222	
Stakkamyrr	Rogaland	110011			193	
Valemyr	Rogaland	110023			750	
Øvre Furevatn	Rogaland	110026			16848	
Lakssvelafjellet	Rogaland	110027			26097	
Kyrkjemyr	Rogaland	110029			150	
Blikshavn	Rogaland	110037			5843	
Mjåvatnet	Rogaland	110040			8973	
Harvelandsvatnet utvidelse	Rogaland	110046	Harvelandsvatnet	naturreservat	121	426
Lyngaland Hadland	Rogaland	110049	Lyngaland	landscapsvern-område	537	914
Søyla ved Avalsnes	Rogaland	110050			375	
Vest Karmøy	Rogaland	110052			8399	
Mosvatnet	Rogaland	110055			528	
Førlandsvågen	Rogaland	110082			260	
Nystøldalen	Rogaland	110085			921	
Vigre utvidelse	Rogaland	110108	Vigre	naturreservat	96	118
Skoddbrautfjellet	Rogaland	110112			140	
Åbødalen	Rogaland	110123			774	
Årabrot	Rogaland	110124			417	
Synesvarden Sør	Rogaland	110147	Synesvarden	landscapsvern-område	235	12829
Klostervågen	Rogaland	110149			847	
Hafrsfjord vest	Rogaland	110152			384	
Åmselva	Rogaland	110156			81	

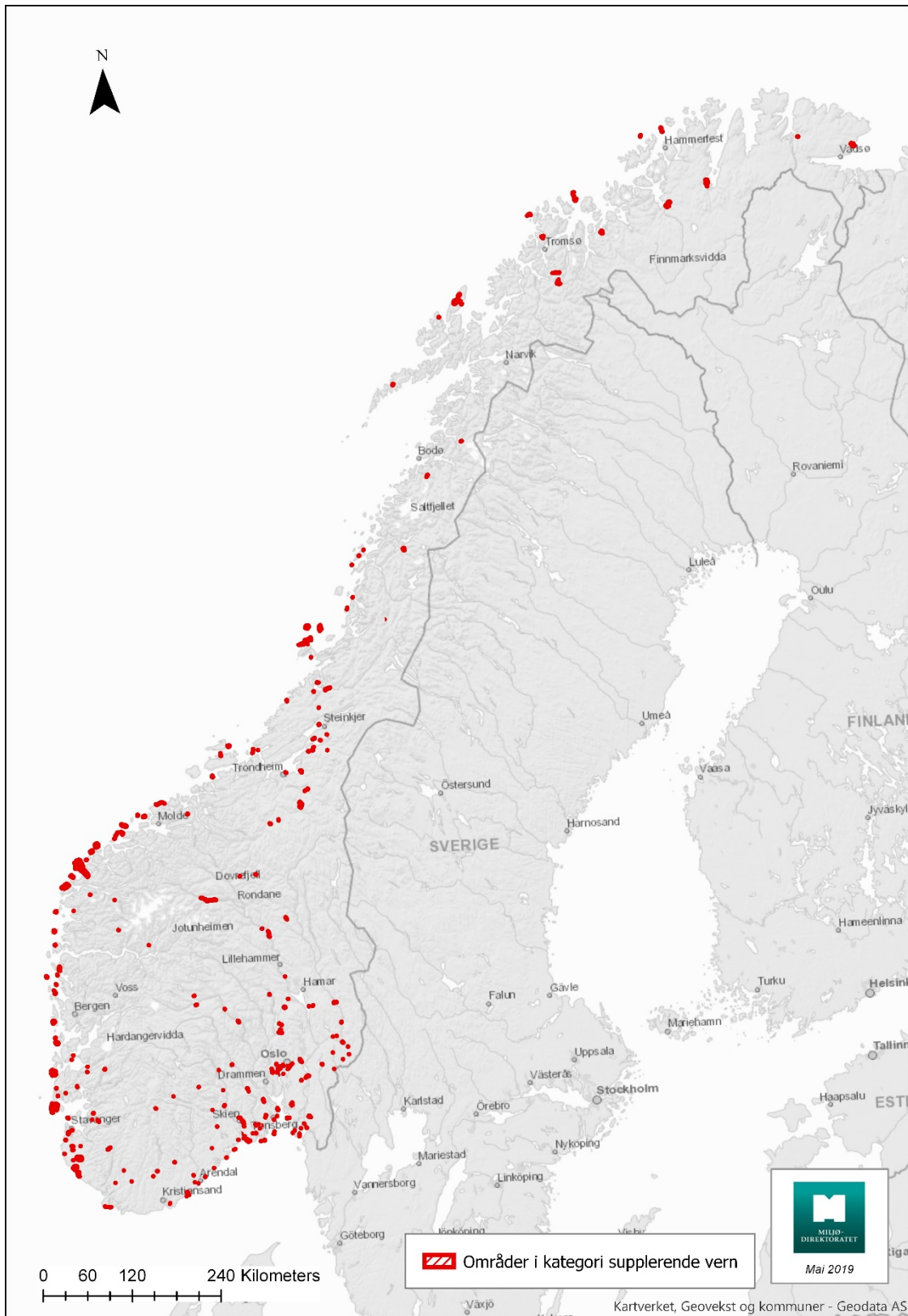
Områdenavn	Fylke	Område id	Ved utvidelse. Navn på eksisterende verneområde	Eksisterende verneform	Nytt verneareal	Totalareal (ved utvidelse)
Alden	Sogn og Fjordane	140001			3491	
Vasslidvatnet	Sogn og Fjordane	140005			201	
Vetvika-Bremangerlandet	Sogn og Fjordane	140006			33051	
Vetvika	Sogn og Fjordane	140007			9290	
Kinn	Sogn og Fjordane	140010			2270	
Nyttingnesvatnet	Sogn og Fjordane	140012			109	
Gjerlandsøyane, utviding	Sogn og Fjordane	140014	Gjerlandsøyane	naturreservat	68	264
Selvågane	Sogn og Fjordane	140017			59	
Sandøyna	Sogn og Fjordane	140023			7676	
Stadlandet	Sogn og Fjordane	140041			105389	
Stadlandet, Drageskardet-Tarvaldsegga	Sogn og Fjordane	140041				
Stadlandet, Ervik-Nobba	Sogn og Fjordane	140041				
Stadlandet, Furehornet	Sogn og Fjordane	140041				
Stadlandet, Kjerringa	Sogn og Fjordane	140041				
Stadlandet, Vågsvarde-Okla	Sogn og Fjordane	140041				
Hoddeviksanden	Sogn og Fjordane	140042			656	
Nagløyri	Sogn og Fjordane	140044			179	
Refvika	Sogn og Fjordane	140052			6049	
Buholmen	Sogn og Fjordane	140058			212	
Stroka	Sogn og Fjordane	140059			982	
Flåm V	Telemark	80008			70	
Krogshavn	Telemark	80010	Krogshavn	naturreservat	66	
Kjervikodden	Telemark	80011	Nustad	naturreservat	49	343
Burøy Vest	Telemark	80013			378	
Åsterød-Båserød	Telemark	80033			763	
Jarseng	Telemark	80044			146	
Limitjern	Telemark	80056			49	
Gravli V	Telemark	80058			70	
Gaupåsen	Telemark	80059			53	
Skyer	Telemark	80060			175	
Skyer II	Telemark	80061			326	
Askildåsen	Telemark	80062			64	
Haukeplass	Telemark	80063			66	
Blekebakkvegen V	Telemark	80067	Frierflogene	naturreservat	3	693
Skilruddammen	Telemark	80073			47	

Områdenavn	Fylke	Område id	Ved utvidelse. Navn på eksisterende verneområde	Eksisterende verneform	Nytt verneareal	Totalareal (ved utvidelse)
Tho	Telemark	80074			52	
Akkerhaugen	Telemark	80092			656	
Risøyodden	Telemark	80098			46	
Jesper	Telemark	80100			80	
Diplemyran	Telemark	80102			87	
Eidsborgtjern	Telemark	80105			61	
Lundevann	Telemark	80108			132	
Glittumtjenna	Telemark	80115			119	
Tveittjern	Telemark	80117			68	
Dankarvåvatnet og Rakkfjordmyran	Troms	190004	Dankarvåvatnet og Rakkfjordmyran	naturreservat	1943	4556
Sørkjosleira	Troms	190009	Sørkjosleira	naturreservat	5142	8867
Svartnes - Kantornes - Laksvatnbukta	Troms	190011			5863	
Reisautløpet	Troms	190013	Reisautløpet	naturreservat	2527	6252
Nord-Fugløya	Troms	190016	Nord-Fugløya	natureservat	8188	32626
Sørfugløya	Troms	190017	Sørfugløya	naturreservat	2315	9908
Hammarholmen	Trøndelag	TL-115	Hammeren	naturreservat	774	1174
Leksdalsvatnet, nordenden	Trøndelag	TL-117	Figgaoset	fuglefredningsområde	143	483
Hyllbukta	Trøndelag	TL-120			559	
Alnes-Neset	Trøndelag	TL-126	Alnes	fuglefredningsområde	1161	2291
Kvamsholman	Trøndelag	TL-127	Kvamsholmen	biotopvern	1880	1945
Kaldvassmyra	Trøndelag	TL-132	Kaldvassmyra	naturreservat	89	519
Falstadbukta	Trøndelag	TL-145	Falstadbukta	fuglefredningsområde	313	1588
Melandsjø: Mørkdalen - myr	Trøndelag	TL-155			797	
Dolmøya: Hallervik	Trøndelag	TL-156			113	
Limbomyra II	Trøndelag	TL-158			157	
Høggøya	Trøndelag	TL-159			854	
Utvidelse Hukkelvatna naturreservat	Trøndelag	TL-16	Hukkelvatna	naturreservat	8290	18740
Grandefjæra	Trøndelag	TL-163	Grandefjæra	naturreservat	306	15306
Kakukjølen-Gåstjørnan	Trøndelag	TL-17	Gåstjørnan	Naturreservat	621	2946
Borgan og Frelsøy DY-utvidelse	Trøndelag	TL-180	Borgan og Frelsøy	DY	7090	61332
Kvaløy og Raudøy NR-utvidelse	Trøndelag	TL-181	Kvaløy og Raudøy	naturreservat	29630	66020
Vassmyra	Trøndelag	TL-21	Skaumsjøen	naturreservat	1200	3944
Leangbukta	Trøndelag	TL-39			257	
Sandfærhus	Trøndelag	TL-47			422	

Områdenavn	Fylke	Område id	Ved utvidelse. Navn på eksisterende verneområde	Eksisterende verneform	Nytt verneareal	Totalareal (ved utvidelse)
Langøra	Trøndelag	TL-48			1080	
Vikanbukta	Trøndelag	TL-49	Vikanbukta	fuglefredningsområder	375	1185
Selbu travbane NNØ	Trøndelag	TL-57			496	
Selbu camping S	Trøndelag	TL-58			390	
Fitjanfjæra	Trøndelag	TL-61	Hovsfjæra	fuglefredningsområde	68	1268
Inntian-kystlynghei	Trøndelag	TL-66	Stormyra	Naturrestat	4440	4930
Skarvsteinøra	Trøndelag	TL-72			945	
Oksdølas utløp med Kilmoen	Trøndelag	TL-75			300	
Utløpet av Namsen-sør	Trøndelag	TL-79			337	
Utløpet av Namsen	Trøndelag	TL-80			893	
Utløpet av Namsen-øst	Trøndelag	TL-81			3160	
Dekkerhusvågen	Trøndelag	TL-91			225	
Horta DY-utvidelse	Trøndelag	TL-97	Horta	DY	16550	40580
Sklinna NR-utvid.	Trøndelag	TL-98	Sklinna	naturreservat	10260	16150
Fjotlandstjødna	Vest-Agder	100015			36	
Grøneodden	Vest-Agder	100018			82	
Lautjønn	Vest-Agder	100030			104	
Hauge (utvidelse og endret verneform)	Vest-Agder	100048	Listastrendene	landskapsvernområde	62	783
Timenesbekken	Vest-Agder	100054	Nedre Timenes	naturreservat	105	1957
Listastrendene - Hanangermona	Vest-Agder	100058	Kviljo	plantefredningsområde	79	4353
Listastrendene - Marka	Vest-Agder	100059	Listastrendene	landskapsvernområde	450	4724
Listastrendene - Huseby	Vest-Agder	100060	Listastrendene landskapsvernområde	landskapsvernområde	615	4889
Raumehola	Vest-Agder	100079			296	
Øyestøl	Vest-Agder	100080			894	
Listastrendene - Kviljo, NØ f Kviljoodden	Vest-Agder	100081	Listastrendene landskapsvernområde	landskapsvernområde	38	4312
Østenskjær	Vestfold	70003	Buvika/Rødskjær	naturreservat	1354	3186
Mølen	Vestfold	70010	Nevlungstranda	naturreservat	5590	5713
Øhra	Vestfold	70019			266	
Sønstegård-Pirane	Vestfold	70020	Sønstegård	plantefredningsområde	671	342214
Gjønnsvannet	Vestfold	70030			227	
Rauer	Vestfold	70035	Ertholmen og Lyngholmen	dyrefredningsområde	1030	1318
Svenner	Vestfold	70038	Ferjeholmen og Strømsundholmen	dyrefredningsområde	111	243
Bratthagen	Vestfold	70045			78	
Hageneselva	Vestfold	70049			115	
Skutebakkbukta	Vestfold	70058			63	
Lilleskagen	Vestfold	70073			105	

Områdenavn	Fylke	Område id	Ved utvidelse. Navn på eksisterende verneområde	Eksisterende verneform	Nytt verneareal	Totalareal (ved utvidelse)
Paulertjern	Vestfold	70075			75	
Revåvannet	Vestfold	70082			1951	
Ringshaug	Vestfold	70122			116	
Holt S	Vestfold	70123			75	
Dyrsø	Vestfold	70125			60	
Ulverødtjerna	Vestfold	70133			62	
Farriskilen	Vestfold	70137			116	
Holmen	Vestfold	70147			177	
Mosserosflasken	Østfold	010002			659	659
Grepperødfjorden	Østfold	010003			349	349
Bjørnerødvannet	Østfold	010004			417	417
Engelsviksundet	Østfold	010008			331	331
Elingårdskilen	Østfold	010009			151	151
Langvik	Østfold	010010			150	150
Botnekilen	Østfold	010014			200	200
Skomakerskjæra	Østfold	010016	Skomaker-skjæra	fuglefrednings-område	63	172
Utgårdskilen	Østfold	010019			74	74
Holtekilen	Østfold	010020			196	196
Hornneskilen	Østfold	010021			268	268
Grimøykilen	Østfold	010022			393	393
Buerelva-Rørsjøen	Østfold	010037			1160	1160

Vedlegg 2 kart over områder i kategori Supplerende vern

9.2. Områder i kategori våtmarksplan Finnmark

Vedlegg 3 Oversikt over områder i kategori våtmarksplan Finnmark

Områdenavn	Fylke	Områdid	Nytt verneareal
Kibymyra	Finnmark	200011	18 010
Náhpolsáiva	Finnmark	200012	159 000
Stuorajávri	Finnmark	200013	130 000
Iešjávri	Finnmark	200014	121 000
Opmoáhpi	Finnmark	200015	85 000
Jeakkáš	Finnmark	200016	46 900
Vieksa	Finnmark	200017	39 900
Áidejávri	Finnmark	200018	20 500
Guohcajeaggi/ Ginaljeaggi	Finnmark	200019	6 831

Vedlegg 4 Kart over områder i kategori våtmarksplan Finnmark

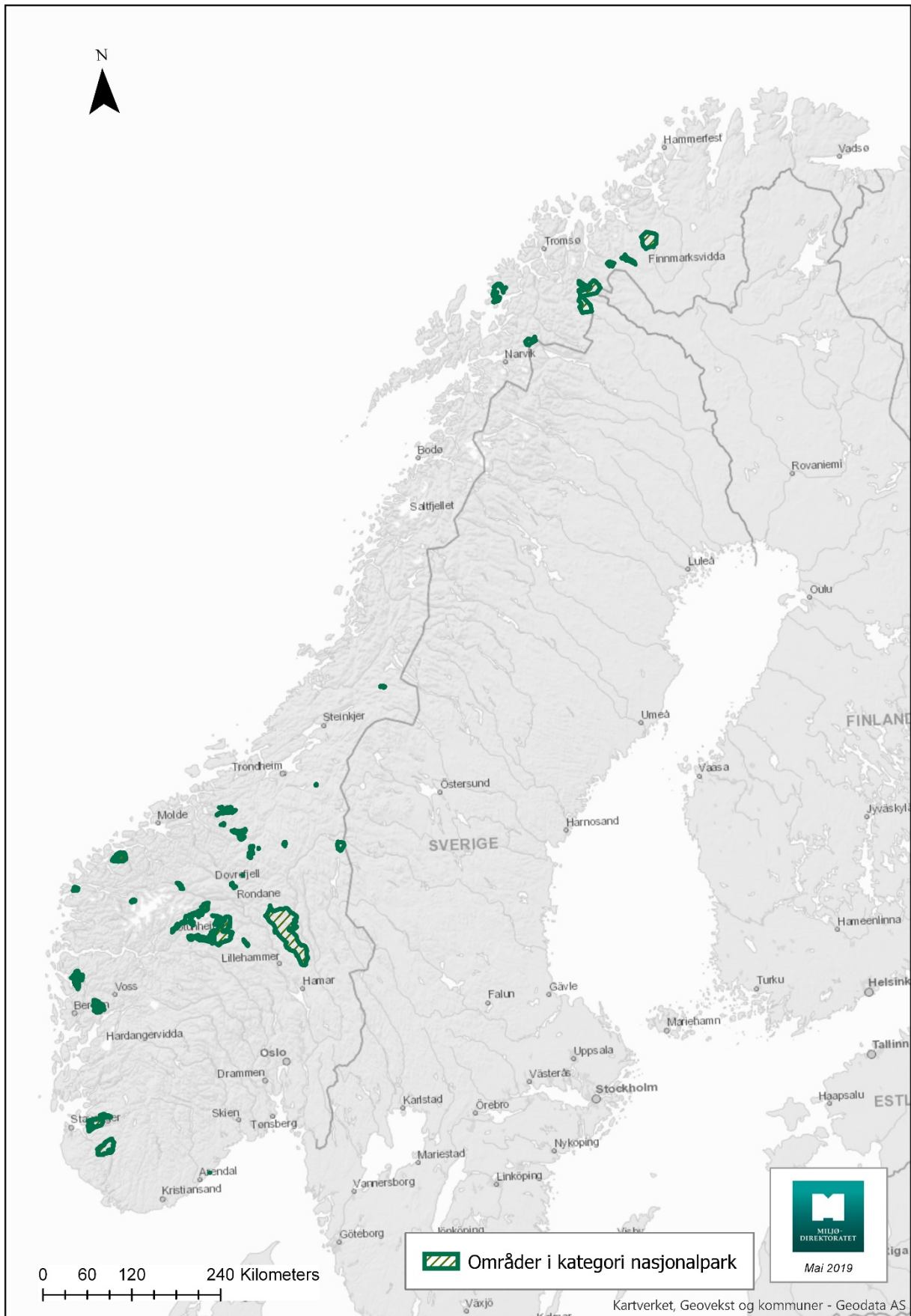
9.3. Områder i kategori nasjonalpark

Vedlegg 5 Oversikt over områder i kategori nasjonalpark

Områdenavn	Fylke	Område id	Ved utvidelse. Navn på eksisterende verneomr.	Eksisterende verneform	Nytt verneareal	Totalareal (ved utvidelse)
Kvakenes	Aust-Agder	090071	Raet	nasjonalpark	324	607324
Forollhogna	Hedmark	04_0014	Forollhogna	nasjonalpark	10388	1069688
Masfjorden	Hordaland	120002			129000	
Øystese fjella	Hordaland	120020			143000	
Sunnmørsalpene	Møre og Romsdal	150043			145046	
Trollheimen NP	Møre og Romsdal	150046	Trollheimen	landskapsvernområde	77584	
Trollheimen LVO	Møre og Romsdal	150047	Trollheimen	landskapsvernområde	16926	1303436
Dovre NP - utvidelse mot Dombås	Oppland	050003	Rondane	nasjonalpark	14700	300000
Jotunheimen NP - utvidelse sør mot Bygdin/Tyin i Vang	Oppland	050004	Jotunheimen	nasjonalpark	153000	1304000
Jotunheimen NP - utvidelse mot Valdresflya inkl. hele Leirungsdalen.	Oppland	050005	Jotunheimen	nasjonalpark	56000	1207000
Jotunheimen NP - utvidelse mot Sjødalen vest med Hindflyene	Oppland	050006	Jotunheimen	nasjonalpark	59000	1210000
Jotunheimen NP - utvidelse over Gokkerdalen.	Oppland	050007	Jotunheimen	nasjonalpark	84000	1235000
Jotunheimen NP - utvidelse nord for Galdhøpigmassivet mellom Leirdalen og Visdalen	Oppland	050008	Jotunheimen	nasjonalpark	61000	1212000
Jotunheimen NP - utvidelse nordover fra Smørstabbtindane - Loftet	Oppland	050009	Jotunheimen	nasjonalpark	71000	1222000
Jotunheimen NP - Langsua NP	Oppland	050010	Jotunheimen og Langsua	nasjonalpark	500000	
Jotunheimen NP - Breheimen NP.	Oppland	050011	Jotunheimen og Breheimen	nasjonalpark	6100	
Breheimen NP - Reinheimen NP	Oppland	050012	Ottadalen	landskapsvernområde	18800	
Espedalen LVO - utvidelse ved Ongsjøfjellet	Oppland	050015	Espedalen	landskapsvernområde	11600	195000
Vesle Hjerkin LVO - utvidelse mot Avsjøen	Oppland	050016	Vesle Hjerkin	landskapsvernområde	195	13100
Rondane NP - utvidelse mot sør 1	Oppland/Hedmark	050001	Rondane	nasjonalpark	1280000	2250000
Rondane NP - utvidelse mot sør 2	Oppland/Hedmark	050002	Rondane	nasjonalpark		
Kvitladalen - Bjordalen	Rogaland	110067			281960	
Viglesdalen	Rogaland	110145			38000	
Preikestolen	Rogaland	110133, 110135			192000	
Hornelen	Sogn og Fjordane	140004			20952	
Svartebotnen	Sogn og Fjordane	140019			13409	
Hurrungane (utviding av Jotunheimen NP)	Sogn og Fjordane	140034	Jotunheimen	nasjonalpark	11431	1708493
Fannaråken (utviding av Joyunheimen NP)	Sogn og Fjordane	140035	Jotunheimen	nasjonalpark	7517	1704579
Rokkunborri B	Troms	190019	Rokkunborri	nasjonalpark	1458	557366
Markusfjellet	Troms	190020			20589	
Reisa Mollešvuopmi	Troms	190022	Reisa	nasjonalpark	47000	850000

Områdenavn	Fylke	Område id	Ved utvidelse. Navn på eksisterende verneomr.	Eksisterende verneform	Nytt verneareal	Totalareal (ved utvidelse)
Raisduottarhaldi Loapmi	Troms	190023	Raisduottarhaldi	landskapsvernområde	37250	120667
Ånderdalen	Troms	190024	Ånderdalen	nasjonalpark	100000	235000
Treriksrøysa	Troms	190025			605628	
Kvængangvidda. Nabar	Troms og Finnmark	190021	Kvængangbotn	landskapsvernområde	340403	444964
Rokkunborri A	Troms og Nordland	190018	Rokkunborri	nasjonalpark	75150	631058
67/102	Trøndelag	TL-164	Skarvan og Roltdalen	nasjonalpark	1880	443250
Femundsmarka NP-utvidelse	Trøndelag	TL-165	Femundsmarka	nasjonalpark	78311	651311
N for Gjevilvatnet	Trøndelag	TL-168			1560	1184340
Okla-Storhornet	Trøndelag	TL-183	Trollheimen	landskapsvernområde	80200	1184340
Storbekkdalen	Trøndelag	TL-185	Trollheimen	landskapsvernområde	2630	1184340
Blåfjella-Skjækerfjella NP	Trøndelag	TL-186	Blåfjella-Skjækerfjella	nasjonalpark	8820	1932507
Vinstradalen	Trøndelag	TL-22			23390	
Unndalen: Unndalssætrin	Trøndelag	TL-23	Knutshø	landskapsvernområde	343	908143
Gjevilvassdalen: Håmmårbekken-Kvalsjordsætra (ved Grøtbekken)	Trøndelag	TL-25	Trollheimen	landskapsvernområde	6330	1184340
Drivdalen: Drivstua	Trøndelag	TL-26	Drivdalen	landskapsvernområde	16416	83066

Vedlegg 6 Kart over områder i kategori Nasjonalpark

9.4. Endring av verneform

Vedlegg 7 Oversikt over områder hvor det foreslås å endre verneform for kategori supplerende vern. Areal i daa.

Navn	Fylke	Areal dagens verneområde	Dagens verneform	Foreslått verneform
Fuglevika fuglefrednings-område (RAMSAR)	Agder	40	Biotopvern- plante/dyre/fugle- fredningsområde	§37 Naturreservat
Kviljo plante- og fuglefrednings-område (RAMSAR) Kviljo fuglefrednings-område	Agder	600	Biotopvern- plante/dyre/fugle- fredningsområde	§37 Naturreservat
Einarsneset plante- og fuglefrednings-område (RAMSAR) Einarsneset plantefrednings-område	Agder	877	Biotopvern- plante/dyre/fugle- fredningsområde	§37 Naturreservat
Havika fuglefrednings-område (RAMSAR)	Agder	289	Biotopvern- plante/dyre/fugle- fredningsområde	§37 Naturreservat
Steinodden plante- og fuglefrednings-område (RAMSAR) Steinodden fuglefrednings-område	Agder	1 300	Biotopvern- plante/dyre/fugle- fredningsområde	§37 Naturreservat
Nordhasselvika fuglefrednings-område (RAMSAR)	Agder	344	Biotopvern- plante/dyre/fugle- fredningsområde	§37 Naturreservat
Prestvannet fuglefrednings-område (RAMSAR)	Agder	365	Biotopvern- plante/dyre/fugle- fredningsområde	§37 Naturreservat
Nedre Lyngdalselva fuglefredning-sområde	Agder	670	Biotopvern- plante/dyre/fugle- fredningsområde	§37 Naturreservat
Loga fuglefrednings-område	Agder	170	Biotopvern- plante/dyre/fugle- fredningsområde	§37 Naturreservat
Lundevågen fuglefrednings-område	Agder	113	Biotopvern- plante/dyre/fugle- fredningsområde	§37 Naturreservat
Del av Listastrendene landskapsvern-område, Haugestranda	Agder	721	Landskapsvern-område	§37 Naturreservat
Rysjøen	Hedmark	3 607	Biotopvern- plante/dyre/fugle- fredningsområde	§37 Naturreservat

Navn	Fylke	Areal dagens verneområde	Dagens verneform	Foreslått verneform
Malesanden og Huse	Møre og Romsdal	718	Biotopvern- plante/dyre/fugle- fredningsområde	§37 Naturreservat
Sylteosen	Møre og Romsdal	430	Biotopvern- plante/dyre/fugle- fredningsområde	§37 Naturreservat
Stokksund-Blikkvågane	Møre og Romsdal	6 138	Biotopvern- plante/dyre/fugle- fredningsområde	§37 Naturreservat
Flø	Møre og Romsdal	817	Biotopvern- plante/dyre/fugle- fredningsområde	§37 Naturreservat
Roaldsand	Møre og Romsdal	863	Biotopvern- plante/dyre/fugle- fredningsområde	§37 Naturreservat
Rogneholmen	Møre og Romsdal	1 334	Biotopvern- plante/dyre/fugle- fredningsområde	§37 Naturreservat
Aureosen	Møre og Romsdal	332	Biotopvern- plante/dyre/fugle- fredningsområde	§37 Naturreservat
Røabukta	Møre og Romsdal	1 894	Biotopvern- plante/dyre/fugle- fredningsområde	§37 Naturreservat
Vågstranda	Møre og Romsdal	544	Biotopvern- plante/dyre/fuglefredn ingsområde	§37 Naturreservat
Kvikkleirøyran landskapsvern-område	Nordland	270	Landskapsvern-område	§37 Naturreservat
Øya/Langholmen landskapsvern-område	Nordland	1 405	Landskapsvern-område	§37 Naturreservat
Helin plantepark	Oppland	35 000	Andre	§36 Landskapsvern-område
Padda	Oslo og Viken	21	Biotopvern- plante/dyre/fugle- fredningsområde	§37 Naturreservat
Førland Sletthei	Rogaland	8 705	Landskapsvern-område	§38 Biotopvern-område
Sandebukta	Telemark & Vestfold	967	Landskapsvern-område	§37 Naturreservat
Djupvikvatnet- Kringlevatnet	Trøndelag	1 062	Andre	§38 Biotopvern-område
Vikaleiret	Trøndelag		Biotopvern- plante/dyre/fugle- fredningsområde	§37 Naturreservat
Eidsvatnet	Trøndelag	670	Biotopvern- plante/dyre/fugle- fredningsområde	§37 Naturreservat

Navn	Fylke	Areal dagens verneområde	Dagens verneform	Foreslått verneform
Bingsholmsråsa	Trøndelag	5 190	Biotopvern- plante/dyre/fugle- fredningsområde	§37 Naturreservat
Innstrandfjæra	Trøndelag	1 100	Biotopvern- plante/dyre/fugle- fredningsområde	§37 Naturreservat
Fedjemyrane	Vestland	835	Landskapsvernområde	§37 Naturreservat

Vedlegg 8 Oversikt over områder hvor det foreslås å endre verneform for kategori nasjonalpark. Areal i daa.

Navn	Fylke	Areal dagens verneområde	Dagens verneform	Foreslått verneform
Listastrendene landskapsvern-område med tilhørende plante- og fuglefrednings-områder	Agder	4 274	Landskapsvernområde	§35 Nasjonalpark
Flekkefjord landskapsvern-område	Agder	54 000	Landskapsvernområde	§35 Nasjonalpark
Oksøy-Ryvingen landskapsvern-område	Agder	100 000	Landskapsvernområde	§35 Nasjonalpark
Setesdal Vesthei Ryfylkeheiane landskapsvern-område	Agder	2 323 300	Landskapsvernområde	§35 Nasjonalpark
Frafjordheiane landskapsvern-område	Agder	418 600	Landskapsvernområde	§35 Nasjonalpark
Grøvelsjøen	Hedmark	13 458	Naturreservat	§35 Nasjonalpark
Svartåmoen	Møre og Romsdal	12 852	Naturreservat	§35 Nasjonalpark
Innerdalen (deler)	Møre og Romsdal	70 412	Landskapsvernområde	§35 Nasjonalpark
Trollheimen (deler)	Møre og Romsdal	1 208 925	Landskapsvernområde	§35 Nasjonalpark
Ottadalen landskapsvern-område	Oppland	223 000	Landskapsvernområde	§35 Nasjonalpark
Myldingi naturreservat (og Rondane nasjonalpark)	Oppland	12 700	Naturreservat	§35 Nasjonalpark
Hjerkinn/Kongsvold/Drivdalen landskapsvern-område	Oppland	57 000	Landskapsvernområde	§36 Landskapsvernområde
Breheimen nasjonalpark	Oppland	1 691 000 (omgjøringen gjelder kun en liten del)	Nasjonalpark	§37 Naturreservat

Navn	Fylke	Areal dagens verneområde	Dagens verneform	Foreslått verneform
Lyngsalpan landskapsvern-område/ Ittugáissáid suodjemeahcci	Troms	961 000	Landskapsvernområde	\$35 Nasjonalpark
Arvasslia	Trøndelag	28 487	Naturreservat	\$35 Nasjonalpark
Storfloa	Trøndelag	7 500	Naturreservat	\$35 Nasjonalpark
Gaundalsmyra	Trøndelag	3 514	Naturreservat	\$35 Nasjonalpark
Sylan	Trøndelag	166 800	Landskapsvernområde	\$35 Nasjonalpark
Sankkjølen	Trøndelag	24 200	Naturreservat	\$35 Nasjonalpark
Rangeldalen	Trøndelag	26 000	Naturreservat	\$35 Nasjonalpark
Nærøyfjorden	Vestland	579 845	Landskapsvernområde	\$35 Nasjonalpark
Naustdal-Gjengedal	Vestland	394 991	Landskapsvernområde	\$35 Nasjonalpark
Ålfotbreen	Vestland	226 917	Landskapsvernområde	\$35 Nasjonalpark